

શ્રી. ઈ. ઈ. ગાંધીજી મોટર

ઈ. ઈ. મિત્ર
ગાંધી પ મી
ભેટ.

પદ કતા.

સર

નાં

—

અમલ્ય મોતીના માળા.

પ્રગટ કરનાર
શ્રી. ઈ. ઈ.
મિત્ર મંડળ.

૧૦૪-૮૪૧૬૧૭.

પ્રત ૧૫૦૦૦૦

૭૧૨૨

વિધાપાઠ યજ્ઞક

સમુદ્ધૃત મોતીનાં મર્મણા કુ

ભાગ મીઠાઈ સંદેશીશ્ચંસંગ

નાં.	વિષય.	પા.
૧૨.	ધારમિક કર્મ.	
૧૩.	મીસ્તરીયો, ભકતો તથા વાચ્ચેજ કાદનાગચ્ચોને	૧૨
૧૪.	રાજ્ય પ્રત્યે વકાદારી	
૧૫.	નિતિસરનું વરતન.	
૧૬.	મોમનનાં લક્ષણ.	
૧૭.	હમાન.	૩૫
૧૮.	મજલ્લી કેળવણી.	૪
૧૯.	કુરાને શરીફ.	૫૧
૨૦.	અહમદ (કાંગરા).	૫૦
૨૧.	અવતાં અહેસન.	૬૨

અમુલ્ય મોતીની માળા લાગ પહેલાનું સાંકળીયું.

ક્રમ.	વિષય.	પાનું.
૧.	સંપ.	૧
૨.	દયા.	૫
૩.	અમન.	૧
૪.	મન્યુષ્ય તથા વિવાદ પ્રત્યંગ.	૮
૫.	કેળવણી.	૬
૬.	નામ પત્ની કન્યા તરફ દરજ્જા.	૧૯
૭.	મામાપાની આળસો તરફ દરજ્જા.	૨૮
૮.	પુરુષોના દરજ્જા.	૩૦
૯.	સ્ત્રીની દરજ્જા.	૩૧
૧૦.	અમર્યાની દરજ્જા.	૪૦
૧૧.	અમલદારીયોને.	૪૮

અમુલ્ય મોતીની માળા ની કિંમત.

***

“ જ્યારે હું ફરમાન માટે
મોઢું ઉઘાડું છું ત્યારે મોતીના
ઢગલા આપું છું, પણ પરિક્ષા
કરનાર મોમન હોય તેજ તે
મોતીઓની કિંમત સમજી શકે છે.
અને સમજે છે કે તેઓને શું
ચીજ મળી છે. ”

(રાજકોટ તા. ૨૧-૧૦-૦૩)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૧૮૮

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ અમૃતચ મોહીનીમાળા

વિષય ૫૭૨૩:૫

હાજર ઈમામ

હીઝ હાધનેસ

સર મુલતાન મહમદ શાહ
ની ૪૦ મી વરસગાંઠની મુબારકી
ની યાદ તરીકે શીયા ઈમામી
મસમાજલી દીન ખંધુએને
લખાલાઈ મહમદ
કલકતાવાળા તરફથી
આ મુકની પ્રત ૧૨૦૦૦
લેટ !

તા. ૧૪ આગષ્ટ ૧૯૧૭.

અમારી અપીલ નં. ૧

મુંબઈમાં શીયા ઈમામી ઇસમાઈલી
મુસાફરખાનાની જરૂરીયાત.

હાજર ઈમામની પદ્મરામણી વખ-
તે હજારો માણસ દીદાર કરવા મુંબઈ
આવે છે, તેમજ મુંબઈ હિંદુસ્તાનનું આરં
દોવાથી હજારો ઇસમાઈલી દીન અંધુઓની
આવ જાય છે, તેમને ઉતારા મારે
એક મુસાફરખાનાની ધણીજ જરૂર છે, જે
તરફ દરેક માનવંત અહસ્થનું ધ્યાન ખેંચ-
વામાં આવે છે, કારણ કે હાજર ઈમામનું
કરમાન છે કે:-

“ મારા કરતાં તમે દીન બાંધઓની

ખીજનત કરશે તો અહમ સવાબ હાંસ-
લ થશે. ”

આ અપીલ ઉપર કોમના અંગ્રેસરો
ધ્યાન આપી આ કાજ માટે એક કમીટી
સ્થાપશે અને કાળેપ કરશે એવી આશા છે.

અમારી અપીલ નં. ૨

મુંબઈમાં શી. ઝ. ડી. ધાન્મીક કેળવ-
ણી સાથની હાર્દ-રક્તની જરૂર !!

કેળવણી એ જનનું કોમનું તે દેશનું
બુદ્ધિ છે. મુંબઈ ખાતે ઈસિમાઈલી હાર્દ
રક્ત નથી એ શોચનીય છે, કારણ કે તેની
ગેરહાજરીમાં કોમના હજારો જુવાની

યા ટુંક પગારમાં પેટ ભરી ખાય છે. કોમ
ના શ્રીમંત વગ તથા અગ્રેસરો પાસે નમ્ર
અરજ છે કે આ તરફ તાત્કાલીક ધ્યાન
આપી આ માટે પગલાં ભરશે.

અપીલ નં. ૩

શીં ૯૦ ૯૦ ૯૦ ઓફિસની જરૂર !!

આપણી કોમના યતીમ બાળકો કેળ-
વણી વિના ભટકે છે. તેમને રસ્તે ચડાવવા
અને કેળવણી આપવા, તેમજ કેટલાએક
ગરીબ મા બાપોનાં ખર્ચાંઓને કેલવણી
સેવાની ધણીજ હાડમારી નડે છે તે દુર
કરવા, મોટા પાયા ઉપર શીં ૯૦ ૯૦ ૯૦ દી-
નના ધમ સાથેની એક ગંજવરૂં ઓરફ-

તેજની જરૂર છે કારણ કે હાજર હમામ
તું કરમાન છે કે:—

“જેઓ એ દીન થઈ જાય છે તેના અર-
ધા ગુનાહ તેના મા બાપને સીર છે, કે
તેઓએ પોતાનાં બચ્ચાંને ધાર્મિક કેલવણી
આપી નહિ. તેમજ અરધા ગુનાહ જમા-
તના મુખી તથા કામડીઆ તથા નાતના
અગ્રેસર તથા શ્રીમંત ગ્રહસ્થોને સીરછે કાર-
ણકે તેઓએ તે બાળકનું ધ્યાન આપ્યું
નહિ.”

તે મુજબ અમારી આ અપીલ ઝૂટ
ધ્યાનમાં લઈ આ ખાતા માટે કામનાં અ-
ગ્રેસરો જલદી પગલા લેશે એવી આશા છે.

અપીલ નં. ૪

શ્રી. ઇ. ઇ. વાઘયો તથા લાઘયોને
તમ વિનતી.

તમારા કપડાં માટે તમારા મોજ શોખ
માટે તમારાં સુખને માટે તમે લાખો રૂપી
યાનો ખુમાડો કરો છો, તો તમારી કમલ,
નિરાધાર, ગરીબ, બીન કેળવાયેલ, બચ્ચાં
માટે કાંઈ નહિ કરો ? ! !

તેઓને કેળવવા માટે રકે લશ્કીપો આપો
તે તેમને મદદ કરો, તેમને પાંચે કપડાં
મોજ મોજ શોખ અને સુખ માટે કે
ને સાચે આપો. (આમીન)

H. H. AGAKHAN.

“હું હમેશાં તમારી ફીકર કરું છું.”
(પારિતોષ તા. ૨૫-૪-૧૯૭૧.)

અમુલ્ય મોતીની માળા.

યાને

હાજર ઇમામના કિમતી બોધનો ઝરો.

(૧) સંપ.

એકજ માતાના જન્મેલા ફરજાંદ હો,
તે પ્રમાણે લગી મળી ચાલજો.

(જંગપાર તા. ૧૦-૯-૧૮૯૯.)

જ્યારે તમે જમાઅતમાં દુઆ પડોછો
તે વખતે “શાહ હીદાર” નો પંજો આપોછો
જો તમારા એક બીજનાં દિલમાં જુદાઇ

હોય અને પંજો આપો તો શું ફાયદો ?
 બાજુમાં દુશ્મન હોય તેને પણ તે વખતે
 પંજો આપવો જોઈએ. માટે હું તમોને ફર-
 માવું છું કે કોઈથી પણ દુશ્મની ન કરવી.

(જંગબાર તા. ૧૭-૬-૧૯૦૫.)

* * * *

તમે જે મારી જમાવ્યત છો તેઓ પોત
 પોતામાં એક દિલીથી ચાલજો, એક બીજા-
 નાં કામમાં મદદ કરજો...એક બીજા ઉપર
 મહોબત રાખજો. જે તમે પંજોબાધઓમાં
 એક સંપીથી ચાલશો તો તમોને કામ ભોપી
 નહિ થકે.

(જંગબાર તા. ૧-૭-૧૯૫૫)

* * * *

જમાઅત મારું મન છે તેમાં કાંઈ દુઃખે
 તો મને વસમું લાગે છે. તમારા પોતામાં
 અદાવત હોય તે મને વસમું લાગે છે. તમે.
 મારું અંગ છે તેથી તમારામાં અદાવત
 હોય તો મારાં અંગમાં ધન થાય છે; જેમ
 મારું માથું દુઃખે અથવા અંગમાં ખીજો
 ક્યાંઈ દુઃખે તેમ વસમું લાગે છે.

(જંગપાર તા. ૧૧-૯-૧૮૯૯.)

મોમન, મોમન વચ્ચે હમેશા એક
 દિલી તથા સંપ રાખવો.

(જંગપાર તા. ૧૬-૯-૧૮૯૯.)

* * * *

જેમ સગા ભાઈઓ હોય તે પ્રમાણે
 કરવું જોઈએ. સગા ભાઈઓ જેવા થઈને

ચાલો તો હું ખુશી થાઉં.

(ભાગામોયા તા૦ ૨૨-૯-૧૮૯૯.)

* * * *

જ્યાં જ્યાં તમે પોત પોતામાં ફીતના
તથા ફીસાદ જુઓ ત્યાં ત્યાં મહેનત લઈને
સુલેહ સંપ કરાવો.

(જંગઝાર તા૦ ૨૪-૮-૧૯૦૫.)

તમે પંજેબાકુઓ સર્વે એક દિલથી
ચાલજો પોત પોતામાં ક્યારે પણ બેદિલી
નહિ કરશો, જુદાઈ નહિ રાખશો.

(જંગઝાર તા૦ ૩-૯-૧૯૦૫.)

* * * *

ખરાબમાં ખરાબ કામ એ છે કે એક
ખીજમાં દુશ્મની રાખવી. જે શખ્સ દુશ્મ-

ની કરતો દશે તેનું ધ્મિન હજવે હજવે
જતું રહેશે.

(મુંબાસા તા. ૧૨-૧૧-૧૯૦૫.)

(૨) દયા.

તમારાં અંગમાં પહેલાં સોય મારી
જુઓ, જે તમોને ઈજ થાય છે તેા ખીજને
શા મારે મારો છો ?

(જંગમ્માર તા. ૩૧-૮-૧૮૬૬.)

* * * *

કોઇ ઉપર ગજબ ન કરવો જોઇએ,
હમેશા દયા રાખવી જોઇએ.

(ભામામોયા તા. ૨૨-૬-૧૮૯૯.)

* * * *

કોઇને માર મારવી, કોઇને દુઃખ દેવું,
કોઇને નુકશાન પહોંચાડવું, કોઇને
આજીવન કરવો અથવા કોઇનું સગાં બહા-
લાંમાં કે સ્ત્રીઓમાં ફીતના નાખાવવા એ
હરામ છે.

(દારસસવામ તા. ૨૭-૯-૧૮૯૯.)

(૩) વ્યસન.

અફીણ—જીવાનીમાં ઘણા માણસો
અફીણ ખાય છે જેથી તેઓનું શરિર સુકા-
ઈ જાય છે. અફીણનો નીશો ૨ કલાક ૫
કલાક ખુશ લાગે છે પણ હરામ છે કારણકે
પયગમ્બરે તેને હરામ કીધું છે.

દુનીયામાં શરાબ, ભાંગ, અફીણ પીશે
તો પેલી દુનીયામાં ઘણો આઝાબ થશે, જે
ડાક્ટર કે લકીમ દવા તરીકે થોડું ખાવા
ફરમાવે તો તેના કહ્યા માફક ખાવામાં અડ-
ચણ નથી, પણ લકીમ કે ડાક્ટરના હું મ
વગર ખાશે તો આખરતમાં પુદ છું
લેવામાં આવશે.

શરાબ પીને મસ્ત થાય તેને લાકડીઓ
મારવામાં આવે ત્યારે તે ગુનાહ માફ થાય.
હાલ લાકડીઓ મારવાનો જમાનો નથી,
પરંતુ જમાઅતખાનામાં આવી તોખા કરે,
બંદગી કરે, રાતનાં જાગરણ કરે, તસખીહ
કહાડે, ઇખાદત કરે ત્યારે ખુદાવંદતાલા

ગુનાહ માફ કરે.

(જંગળાર તા. ૦ ૩૧-૮-૧૮૯૯)

(૪) મધ્યત તથા વિવાહ પ્રસંગ.

તમારામાં કોઈ ગરીબ ખોળે હોય તેને ૧૦૦ વરસ પુરાં થયાં અર્થાત ગુજરી ગયો તો તેનાં મધ્યતમાં જવું. મોમનને ગરીબ કે પછાસાદાર કોઈ વધારે નથી.... તમારામાં કોઈ ગરીબ મરી ગય તો તેનાં મધ્યતમાં સર્વે જણાએ જવું. દીનબાઈનાં મધ્યતમાં એક દ્રદમ ચાલશે તો ઘણો સવાળ છે. * * * * કોઈ ગરીબ વિવાહ કરે તો જેમ પછાસાદારને ઘેર

જાઓ છો તેમ ગરીબને ઘેર પણ જાઓ.
તેને ખરચ કરાવવો હીંદુ નથી, તેને ખરચ
કરાવવો એ મહોજત નથી એતો દુશ્મની.
થઈ.

(જંગલાર તા. ૦ ૧૬-૯-૧૮૯૯)

(૫) કેળવણી.

આપણા દીન ધરમની ચોપડીઓ
અચ્ચાના હાથમાં આપો, જેથી અચ્ચાં પડે
તથા દુશ્મીયાર થાય.

(મુરત તા. ૦ ૧૨-૯-૧૯૦૩.)

* * * *

અચ્ચાંએને ખાસ દીન ઇત્તમ જાનની

કેળવણી આપવી જોઈએ.

(રાજકોટ તા. ૨૧-૧૦-૧૯૦૩)

* * * *

નાનાં બચ્ચાંઓ માટે “ હમામી હસ-
મોહલી નિશાળ ” એવાં નામથી સ્કુલ ઉઘા-
ડા અને તેનો ખર્ચ સરકારી પધ્ધતિમાંથી
કરજો. એ નિશાળમાં તમારાં બચ્ચાંને રોજ
ભણવા મોકલજો. નિશાળને માટે એક એવો
માસ્તર રાખવો કે જે સિંધી ભાષા તથા
મુલમ જ્ઞાન સાથે ગુજરાતી ભાષા તથા
હિસાબ પણ શીખવી શકે. આવો માસ્તર
રાખવાથી બચ્ચાંઓ ધરમ શીખવા ઉપરાં-
ત, દુનીયાનો મુલમ પણ મેળવશે. માસ્તર
દુશીયાર હોવો જોઈએ, તેમ રહાની મુલમ-

થી પણ વાકેફગાર હોવો જોઈએ.

(કચ્છ નાગલપુર તા. ૨૯-૧૧-૧૯૦૩.)

* * * *

તમારાં નાનાં બચ્ચાંને પણ નસીહત
કરો કે તેઓ પણ રોજ જમાતખાનામાં
આવે. બાળકોને તમારી સાથે જમાઅત-
ખાનામાં તેડી આવો, તેમને જ્ઞાનની તાલી-
મ આપો અને મજલસમાં તેડી આવો.
તેમની પાસે જુદી મજલસ પણ કરાવો.

(કચ્છ કેરા તા. ૧-૧૨-૧૯૦૩)

* * * *

ઈસમાઇલી દીનનું જ્ઞાન શીખવવા
માટે સ્કુલો સ્થાપવી તેમાં ધણો ફાયદો છે.
દીન તથા દુનીયામાં તેનો ફાયદો મળશે.

અચ્ચાંને ઈલિમ શીખવવું તેમાં બધા કરતાં
ઉત્તમ કાયદો છે.

(જગજ્ઞાર તા. ૧૬-૮-૧૯૦૫)

* * * *

રકુલ ખાતે માસ્તરને મારા તરફથી
પગાર આપવા છતાં તમે મહેનત લઈને
રકુલ ચાલુ કરવામાં મુસ્તી કરશો તો હું
ધણેજ દીલગીર થઈશ અને હવે પછી
ચાલુ થએલી રકુલને જે તોડી નાંખ-
શો તો તે તોડનાર ગમે તેવો મોટા હશે,
તોપણ તેને હુદામાંથી હું કાઢી નાંખીશ અને
રકુલ તુટી જવા વિષે જમાઅત પાસે
હું જવાબ માંગીશ. જે અમલદારીની ભુલ
જોવામાં આવે તેને ઘેર બેસાડી રાખે. જે

અમલદારી મારા કાયદા તોડે તેને કાઢી
નાંખેા અને તેનાં બદલામાં ખીજને બેસાડેા
સ્કુલ ચાલુ રહેવામાં જે રાજ હશે તેનું ધર
ખુદાવ દે કરીમ આખાદ કરશે. તેનો માલ
તથા ઓલાદ આખાદ કરશે તેનો માલ
તથા ઓલાદ આખાદ રહેશે. પણ જેઓ
સ્કુલને તોડી પાડશે તેનું ધર ખુદાવંદ તોડી
પાડશે, સ્કુલ તોડનાર બરખાદ થઈ જશે,
સ્કુલ ખાતે નીમાએલ માસ્તરને સ્કુલ
સિવાય ખીજનું કામ ગુલામગીરી તરીકે
બતાવવું નહિ. કેળવણીનું કામ બખ્તવા-
ની તેની ફરજ છે. હું સ્કુલને માટે કેટલી
મહેનત કરી શરૂ કરાવું છું, તમે તેને
તોડી નાંખેા તો શું કાયદો ? એ કામ હે

મારૂં ફરમાન તોડવા જેવું છે અગર તમા-
રાં ગામમાં માસ્તર મળી ન શકે તો ખીજે
ઠેકાણેથી બોલાવો પણ તમારાં બાળકોને
ઘલમ શીખવાની સંભાળ રાખો. ધણી
દીલગીરીની વાત છે કે તમારામાંથી કોઈ
પણ ધરમનાં કામ માટે આગળ પડતો
નથી...સ્કુલમાં શીખનારાં મારાં બહાવાં
બચ્ચાં છે, તેઓની તમે સંભાળ રાખો
અને તેમને ઇસમાઇલી દીનનું શિક્ષણ
આપો...સ્કુલ ઉપર મારો ધણોજ પ્યાર છે
સ્કુલ ચાલુ થવા પછી તમે બંધ રાખો છો
ત્યારે મને ધણો ગુસ્સો ચડે છે. એટલે
મારી બેફરમાની ફરેલી કહેવાય.

(તા. ૨૨-૮-૧૯૦૫.)

*

*

*

*

જવ્યાને આપણા ઇસમાઈલી દીનનાં
જ્ઞાન તથા માયના સમજવળે, જે રકુલ
સિંધી જ્ઞાન ઇલમ શીખવવા માટે ખોલવા-
માં આવી છે તેમાં જવ્યાને હુમેશા મોક-
લળે. છોકરાઓ રકુલમાં સિંધી, ગુજરાતી
તથા હીસાબ શિખે તથા છોકરીઓ જ્ઞાન,
ઇલમ તથા બરત કામ શીખે.

(જંગખાર તા. ૨-૯-૧૯૦૫)

* * * * *
તમારાં નાનાં જવ્યાને સિંધી રકુલમાં
મોકલી ઇલમ શીખાવશે તો જ્યારે તેઓ
મોટા થશે ત્યાર શેતાનની બાજુ નહી
પાય.

(જંગખાર તા. ૨-૯-૧૯૦૫)

* * * * *

બચ્ચાંઓ માટે રકુલો ખોલવી જોઈએ
અને તેમાં જ્ઞાન શાસ્ત્રની માહિતી તેઓને
આપવી જોઈએ. તમારાં બચ્ચાંને નિશાળે
જરૂર મોકલજો. ચાલુ થએલી રકુલ ફરી-
થી તુટી જવી નહિ જોઈએ એવી અમલ-
દારીઓને બલામણુ છે.

(નંદરોખી તા. ૦ ૩૧-૧૦-૧૯૦૫)

* * * *

બચ્ચાંઓને દીન, ફલમ, દુઆ, જ્ઞાન,
ફરમાન, ત્વારીખ વગેરેની કેળવણી આપ-
વી અને તેઓને દીન ઉપર મજબુત કરવાં.

(રાજકોટ તા. ૦ ૨૦-૨-૧૦)

* * * *

છોકરીયોની માતાને ને છોકરીયોના
આપને બધાને હુકમ કરું છું કે આ સ્કુલ-
માં પોતાની બચીકને યાને છોકરીયોને
જરૂર મોકલવી જોની હું એના ઉપર ફરજ
મુકું છું.

પંજે માઇને હું ફરમાવું છું કે તમારી
બચીક છે તેને બધીને સ્કુલમાં મોકલવું
આપણી ઈસ માઇલીની છોકરીયો એવી કેઈ
પણ નહિ હોવી જોઈએ કે જે બણેલી કે
શાખેલી નહિ હોય.

(કાંડી મહોલા મુંબઈ તા. ૧૮-૨-૧૩)

* * * *

તમારી છોકરીયોને સ્કુલમાં મોકલો

૧૨-૧૩-૧૪ વરસની છોકરીયોને સ્કુલમાં
 મોકલો, નાની છોકરીયુને યાને ૧૦ વરસ-
 ની છોકરીયોને ઉઠાડી લો તેમાં શું ફાયદા!
 ...ખીજું હું સાંખજું છું કે સ્કુલમાં ટીચ-
 રો ફટલે શીખાવનાર માસ્તરો બરાબર
 નથી તે કાઉનસીલ તપાસ કરીને સારા
 રાખવા માટે બંદોબસ્ત કરશે.

(મોટા જમાતખાના મુબંઈ ૧-૩-૧૫)

* * * *

જો એક મા બાપનાં ૨ બચ્ચાં જેમાં
 છોકરો અને એક છોકરી હોય અને તેઓની
 સ્થિતિ એવી હોય કે બંનેને કેળવણી
 આપી શકતાં ન હોય તો છોકરાના કરતાં
 છોકરીને કેળવણી આપવા માટે જરૂરીયા-

ત છે કેમકે તેની ઉપર કામની ઉન્નતીને
મુખ્ય આધાર છે

(મોટા જમાતખાના મુંબઈ ૨૪-૩-૧૫.)

(૬) માખાપનો કન્યા તરફ ફરજ.

તમે દીકરીને માવતરે બેસાડી રાખો
છો એ મોટું પાપ છે, દીકરીયોને સાસરે
મોકલો તો ઓલાદનો વધારોઆય. માવિત-
રને ઘેર બેસાડી રાખવાથી તેની ઓલાદ
વધતી નથી એ કેટલા ગુનાહ છે ? છોકરી
૧૪-૧૫ વરસની ઉમ્મરની થાય કે તેને
સાસરે મોકલી આપવી. આવા ગુનાહ કર-
વાથી વરસાદ આવતો બંધ પડે છે અને

બરકત ઉડી જાય છે...તમે દોકરીયોની
 શાદી નાનપણમાં કરો છો, છતાં તેને ધણી
 મોટી ઉંમર સુધી સાસરે મોકલતા નથી,
 તેથી અઝીમ ગુનાહ થાય છે. તમે જેટલાં
 વરસ તેને ઘરે બેસાડી રાખો છો તેટલાં
 વરસમાં તેને ૨-૩ ઓલાહ થાય. આ
 પ્રમાણે ઓલાહ થતાં અટકે છે તેના તમને
 ગુનાહ થાય છે. તે બાઈનો ધણી જુવાન
 હોય તેની બહતજર થાય, તે ગુનાહ પણ
 તમારી પર થાય છે. છોકરીની ઉંમર સોળ
 સત્તર વરસ વીસ તો હદ થઈ તેથી એક દીવસ
 પણ વધારે ઘરમાં રાખી મુકશો તો અઝી-
 મ ગુનાહ થશે. દોકરીયો તમારા હાથમાં
 ગુનેહગાર માફક કેદી નથી, કે તમે તેઓ

ની પાસે મળુરી કરાવેા છો. કાયદાની વાત
આ છે કે દીકરીયો સાસરે જાય, તેની
ઓલાદ વધે અને તે ઓલાદ મુમન થાય.
આવી રીતે ચાલેા તો તમેને બરકત થાય.

(સીધપુર તા. ૧૬-૧૦-૧૯૦૩)

* * * *

જ્યારે તમારી દીકરીને જ્યાં દેવા

ધારેા તો ધર તપાસવાની તમારી ફરજ છે.

તમારી દીકરીનું સગપણુ કરો ત્યારે તમારા

સામુ માણુસ હમાની છે કે કેમ ? કોઈની

દીકરી લેતી વેળા પણુ તેનું ધર તપાસવું.

હમેશા ધર તપાસવા પછીજ દીકરી લેતી

તથા દેવી.

(મંજેવડી તા. ૫-૧૧-૧૯૦૩)

* * * *

અમારાં સાનગાંમાં આવેલ છે કે તમારે ત્યાં ઘણી મોટી ઉમ્મરની છોકરીયો કુંવારી બેઠેલી છે. એ ઘણું ખરાબ કામ છે. તેઓની શાદી ઉકલાવી આપશો તો તેઓને ઓલાદ થશે, જેમાં મુમન પણ પેદા થશે. એક જાડને મેવો ન આવે તો તે જાડથી શું ફાયદો મળે? માટે તુરત તેઓની શાદી કરી આપો.

(ગુઆધર તા. ૦ ૩-૪-૧૯૦૫.)

* * * *

દીકરીનો મરદ ગુજરી જાય, પછી માવતર દીકરીને ઘરમાં બેસાડી રાખે છે અને તેને બીજો ઘણી કરાવી આપતાં નથી તે અઝીમ ગુનાહ કરે છે. દીકરીને ઘેર

એસાડી રાખવાથી પહેલાં તો ઓલાદ નહિ
 થાય તેના અઝીમ ગુનાહ છે તમે તેમને
 પરણાવી દેશો, નીકાહ કરાવી આપશો, તો
 તેમનામાંથી ઓલાદ ઉત્પન્ન થશે, તેમાં
 ઇમાનદાર મોમન થશે, એ સવાખ માવિત
 રને મળશે જે બાઈનો મરદ ગુજરી જાય
 અને તે બાઈ જુવાન હોય તેને બ્યારે
 માવતર ઘરમાં એસાડી રાખે છે ત્યારે બ્યા-
 લ કરે કે કેટલા માણસને મારી નાંખવા-
 ના ગુનાહ તેવાં માવતરોને લાગુ પડે છે ?
 આમ કરીને તમે તેની ઓલાદ બંધ કરો
 છો. જે બાઈનો ધણી દુનીયામાંથી ગુજરી
 જાય, તે બાઈને તુરત બીજો મરદ કરાવી
 આપો. જે મરદની ઓરત ગુજરી જાય, તે

પણ તુરત ખીજ ઓરત કરે, જેમાંથી
 સારી ઓસાદ કિપન થાય અને બદકામ
 થતાં અટકે. જે બાકનો ઘણી ગુજરી ગયો
 હોય, તે બાકને તેનાં માવતર ઘરમાં બેસા-
 ડી રાખે તો પછી તે છોકરીથી જે કાંઈ
 ગુનાહ બની જશે તે ગુનાહ માવતર ઉપર
 છે કારણ કે તેઓએ તેને ઘરમાં બેસાડી
 રાખી તેથી એ પરિણામ આવ્યું તમે એવા
 ખ્યાલ નહિ રાખો કે દીકરી ફક્ત પધસા-
 દારનેજ આપવી. તમે પધસાદાર જોઈને
 આપો, તો પણ પાછળથી તે ગરીબ થાય,
 ત્યારે શું કરો? માણસ, તંદુરસ્ત, ધમાન-
 દાર, પેટનું ગુજરાન ચલાવવાને શક્તિવાન,
 નેક ખસલતનો, હોવો જોઈએ. આવા માણ-

સને દીકરી આપશે, તો તમારા હકમાં
 અઝીમ ફાયદો છે. ગરીબ હોય તો શું થયું?
 તમે પંઘસાદાર શોધવા રોકાશો, તો દસ વરસ
 બીજા નીકળી જશે. તમે વિચાર કરો, દસ
 વરસમાં ચાર ઓલાદનો વધારો થાય, આ
 તમારા હકનાં કેટલી બધી તુકશાની થશે ?
 છોકરી સાસરીયાને ઘેરથી મીસાંદને માવત-
 રને ઘેર આવે, તો દાકરને, ઘેર બેસાડી
 રાખવી, માવતરને લાજમ નથી, તેઓની
 ફરજ છે કે દીકરીને સમજાવીને, તેને ઘેર
 તરત રવાના કરી આપે. તેમજ પોતાને ઘેર
 બેસાડી રાખવામાં અઝીમ મુતલાદ છે. બ્યાર-
 ને કીઆમતે દીવસ થશે, ત્યારે, જે રાખશે
 પોતાની દીકરી, અથવા બેનને, ઘેર બેસાડી

રાખી હશે, તેનું પુછાણું તેના માવતર
તથા બાઈ પાસેથી લેવામાં આવશે. ઓર-
તનો મરદ ગુજરી ગયા પછી, બીજો ધણી
ન કરવો, એ હિંદુની રસમ છે. તમે હસ-
માખલી દીનવાળાઓ છો, હાલ જમાનામાં
તો હાલુઓ પણ તેમ કરતા નથી. ત્યારે,
તમે હસમાખલીઓ એવી રસમ શા માટે
પકડી રાખો છો ?

(જંગમ્માર તા.૦-૨-૩-૦૫)

*

*

*

*

તમે છોકરીને નાનપણમાં ૨-૩-૪ વરસની
હોય ત્યારે પરણાવો છો ને પછી ૧૮ થી
૨૦-૨૨ વરસની થાય ત્યાં સુધી તેઓને
માવતરે રાખો છો, તે વાતથી હું નારાજ છું

ને કાઢની, ઓરત, મરી જાય છે તો તેનાંથી
જલદી બીજી ઓરત થતી નથી તેન તેને
મળતી પણ નથી, તે પણ સારું નથી તેમ
જ છોકરીયોને માવતર ઘરે રાખે ને સાસ-
રે નહીં મોકલે, તેમજ છોકરીયો માવતરને
ઘેર રહે ને મરદને ઘેર નહિ જાય તેથી તેની
ઓણાહ પણ થતી અટકે છે અને તે મોમ-
ન થાય તે મોમન થતા અટકે છે તેથી
તેમા પણાજ ગુનાહ છે, છોકરીઓ ૧૬
થી ૧૮ વરસની થઈ પછી માખાપે પેતા-
ને ઘરે રાખતી એ પણાજ ગુનાહનું કામ છે.

(સીધપુર તા. ૧૪-૧-૨૯૧૩)

(૭) માખાપોની બાળકો તરફ દ્રશ્ય.

તમારી ઓલાહને દીન પર ચલાવો.
તેમને ખરાબ સગત કરવા નહીં આપો,
ખરાબ સોખત ખરાબ દીનમાં લઇ જશે.
એમ નહીં થવા આપો.

(જંગલ્લાર તા.૦-૧૩-૬-૯૯)

* * * *

તમારાં છોકરાંએને બેઠમની માથુસો
પાસે બેસાડશે, તો ઇમાનની નુકશાની થશે.
તેમને નકામા નવરા બેસાડી રાખશે, તો
દુનીયાના ખીયાલ તેમના દીલમાં ઉતપન્ન
થશે,

(બાગામોયા તા.૦-૨૧-૬-૯૬)

* * * *

માખાપોને ખાસ કરીને વાજબ છે કે,
બચાંગોને પ્રથમ કાંગવા બરાવાને મુરીદ
કરવા અને, ત્યાર બાદ તેમનાં નામ પડાવ-
વાં, જે લોકોએ મારા કાંગવા બરવા નથી,
તે લોકોએ મારો દીન કબુલ કરવાની મહી
કરી નથી.

(કચ્છ નાગલપુર તા.૦-૨૬-૧ -૦૩)

* * * *

તમારાં બચાંને હમેશાં તમારા ઇસિમાઇ-
લી દીનના કાયદા કાનુન ચાલ કરાવજો.

(જગથાર તા.૦-૨૨-૮-૦૫)

* * * *

તમેને વાજબ છે કે, તમે તમારાં બચાં

ને જરૂર ધલમ જ્ઞાન શીખવા માટે સ્કુલ-
માં મોકલજો.

(નંગખાર તા. ૦ ૨૯-૮-૦૫)

(૮) પુરૂષોની ફરજ.

મરદ પારકી સ્ત્રીઓને મા બેન સમજે.
પારકી સ્ત્રી ઉપર ખરાબ નજરથી નહિ જુએ.
એમ સમજજો કે તેઓ તમારી મા, બેહુ-
નો, તથા દીકરાઓ છે તમે તેમના દીન
બાધો છો, માટે, તેઓ કશું કરતી
નથી. તમે તેમને બેહુનો કરીને સમજો.
આ વાત તમારી જાત બેહુનો માટે થઈ,
પણ, કાળી ગાંધીઓ વગેરે બીજી કાંઈ પણ

ઓરત હોય, તે ઉપર પણ ખરાબ ખ્યાલ નહીં રાખો.

(દારમ સલામ તા. ૨૭-૯-૯૯.)

દીનતી બેહેનો સામે બદનબર કરવી, તે પોતાની સગી બેહેનો સામે બદનબર કરવા ખરાબર છે.

(મીઘપુર તા. ૧૬-૧૦-૦૩.)

* * * *

તમારા ઘરની સ્ત્રી સાથે મોહબતથી ચાલ-
 ને તેઓ સાથે કળ્યા શીસાદ નહીં કરતા.
 તમાર ઓરતને ક્યારે પણ મારતા નહીં.
 વગર કારણે બે ઓરતો કરશે નહીં. ખુદા
 ન ખસતાહ, તમારી ઓલાહ ન હોય. અથ-
 વા તમારી ઓરત બીમાર હોય, એવા

કરણ વગર, ફક્ત શોકને વાસ્તે બે સ્ત્રી
 કરશે. હી. અગર કરવી પડે, તો પણ,
 જેમ તમારી બંને આંખો સરખી છે, તેજ
 માફક, બંને ઓરતને સરખા રાખજો.
 કાઠને વધારે ઓછું ચાલતા નહિ. બંનેને
 બરાબર સરખી રીતે રાખજો. બંને ઉપર
 સરખી મહાબલ રાખજો.

(જંગલમાં તા. ૨૪-૮-૧૯૦૫.)

* * * * *
 મરદોને પણ ફરજ છે કે પેતાની
 ઓરત તથા બચ્ચાંને હમેશા સંભાળે.
 પેતાનાં બચ્ચાં તથા સ્ત્રીને દુઃખ અપવું
 એ શેતાનનું કામ છે.

(જંગલમાં તા. ૧૪-૬-૧૯૦૫.)

(૯) સ્ત્રીની દુરબ.

જે બાઈઓ પોતાના ધણીના હકે
રાખશે તેમનીજ ઇચ્છાદત કમુલ થશે,
પોતાનો ધણી બહાર જવાની રજા આપે
તો જવું, રજા ન આપે તો ન જવું.
ધણીના હક રાખ્યા ઉપરાંત મા બાપ
તથા સાસરીયાંના હક રાખવા...બાઈઓ-
એ પોતાનાં મા બાપને ઘેર જવું હોય
ત્યારે પણ ધણીની રજા લઈને જવું,
ધણી ના પાડે તો જવું નહિ. જમાગત-
ખાને જવું તેમાં પણ ધણીની રજા સેવી
રાજ રજા ન આપે તો ૪ દિવસે આપે,
વળી ૪ દિવસે રજા ન આપે તો ૮ દિવસે.

આપે, ૮ દિવસે ન આપે તો ૧૫ દિવસે
 આપે, ૧૫ દિવસે ન આપે તો મહિને
 દિવસે જરૂર રળ આપશે. રળ વગર
 જવું નહિ. રળ વગર જવામાં સાડ નથી.

(જંગબાર તા. ૦ ૨૯-૭-૧૮૯૯.)

* * * *

જો બાધયો બદનજર રાખે, કોઈની
 ગીબત કરે, તો તેમની બંદગી કામ નહિ
 આવશે. બાધયોને ફરજ છે કે પોતાનો
 જુસ્સો પાક રાખે પોતાના મરદ સિવાય
 બધાને પોતાના બાધ સમાન સમજે.....
 બાધયોને ફરજ છે કે પોતાના મરદનાં
 ફરમાન ઉપર ચાલે. બાધયોને ફરજ છે કે

શેતાનને પોતાથી દુર રાખે. શેતાન બહા-
 રથી આવતો નથી, દિલમાં શેતાન છે, તે
 બાધ્યોની સુરતમાં બાધ્યો પાસે આવે છે.
 બાધ્યોને પુછવામાં આવશે કે, તમે તમા-
 રા મરદની ફરમાન બરદારી કરી હતી કે
 નહિ ? તમે બદનજર કરી હતી કે નહિ ?
 જો આ બાબદોમાં કસુર હશે તો તેઓને
 અહમમની આગમાં બાળવામાં આવશે.
 બધી બાધ્યો પોતાનાં મોં ઉપર પુરકા
 નાંખે છે તે કાફર છે, પણ ખટારત છે કે
 પોતાના દિલની સગામ બધી મજબુતાઈ
 થી હાથમાં રાખે. બાધ્યો પોતાના દીન-
 બાધ્યોને દુનીયામાં નહિ જુએ, તો
 આખલરમાં તેમને કેમ જોવાયશે ? અર-

કાનું ફરમાન કોઈ ધમામે અથવા પેગંબરે
 કીધું નથી. દુનીયામાં માણસ સાથે બે
 મલાએક રહે છે તેઓ તેમના દરેક
 આમાલ લખે છે. જ્યારે ઇનિસાન ત્યાં
 એકદા થશે ત્યારે તેમના સધળા આમાલ
 યિવામાં આવશે. કેવા આમાલ કીધા
 હતા તેની પુછા કરવામાં આવશે. બાઈ
 માણસ જાહેરમાં મોમન હશે અને બાતુ-
 નમાં કાફર હશે તેને સર્વે પુછવામાં આ-
 વશે.

(જંગબાર તા. ૨૦-૮-૧૮૫૫)

* * * *

બાઈઓ પરાયા મરદને પોતાના બાઈ
 બાપ કરીને જાણે... ખરાબ રૂપાળા બાઈડી

કરતાં કરૂપ સારી બાઈડી ઘણી ઉત્તમ છે.
(ભાગાંભોયા તા. ૨૧-૯-૧૮૯૯)

* * * *

જે બાઈનાં કર્તવ્ય સારાં ન હોય અને
રૂપાળી હોય તે બાઈ સારી છે એમ નથી.
પરંતુ સારી બાઈ તે છે કે જેનાં કામ સારાં
હોય, તેનાં કામ મોમન જેવાં સારાં હોય.
જે સ્ત્રી બીજા ઉપર ખોટા ખ્યાલ તથા
ખરાબ વિચાર રાખે છે તે કુત્રી કરતાં વધારે
ખરાબ છે.

(દારસસલામ તા. ૨૮-૯-૧૮૯૯.)

* * * *

બાઈઓએ પોતાના બુદ્ધિની બીજમત

દિલોજનનથી કરવી જોઈએ.

(જંગલાર તા. ૧૪-૯-૧૯૦૫.)

* * * *

મરદ ઓરતનો શેહનશાહ છે માટે
મરદની ખીજમત કરવાની ફરજ ઓરત
ઉપર છે. ઓરત પોતાના મરદને વધ ઘટ
બોલે અને ગાજો બાંડે તે બધું ખરાબ છે
બધી કદાપી જોઈમાન પણ હોય તોપણ
જાહેરીમાં તેની ચાકરી કરવી, પણ ધર્મ
સંબંધી તેના મત સાથે મળતાં થવું નહીં.

(જંગલાર તા. ૨૬-૯-૧૯૦૫)

* * * *

બાઈયો જાહેરીમાં છુરકા પહેરે છે, તે

સારું નથી, પણ તમારાં દીલની આંખો
 કપક શરમનો યુરકો નાંખો એટલે તમારાં
 દિલ કદીપણ બદખ્યાલ કરે નહીં.

(જંગલાર તા. ૨૯-૮-૧૯૦૫)

* * * *

બાળ્યોને ફરમાન ફરમાવું છું કે તમે
 જે કપડાં પહેરો છો તેથી અંગ અને પેટ
 દેખાય છે તે ઠીક નથી, માટે તમારું અંગ
 નહિ દેખાય તેના સારું બદન પહેરવું યા
 કાળજી પહેરવો,

(વીરપુર તા. ૨૯-૧-૧૯૧૩)

(૧૦) બચ્ચાંની ફરજ.

છોકરાંઓને ફરજ છે કે તેઓ પોતાના પીતાના દીનથી બરાબર ખબરદાર થાય તે એવી રીતે કે આપણો અસલ દીન ઇસમાઈલી છે અને જેવો આપણામાંથી ફરીને નીકળી ગયા છે તેઓનો દીન ઇસ્માઅશરી છે. આ બાબત પહેલે જાણવાની જરૂર છે.

(જંગબાર તા. ૧૩-૭-૧૮૯૯)

* * * *

બચ્ચાંઓને વાજબ છે કે પોતાના

ખીતાના ઇસમાઇલી દીન ઉપર ચાલવું.

(તા. ૨૨-૯-૨૮૯૯)

* * * *

તમે બચ્ચાંઓ હમેશા જમાઅતખા-
નામાં આવજો અને દીનના એકમ તથા
જ્ઞાન ગોઠ હમેશા શીખજો. દુનીયામાં કામ
પણ સારાં કરજો ઇસમાઇલી દીન ઉપર
બરાબર ચાલજો. જો આવી રીતે વર્તશો,
તો દુનીયામાં પણ પધસાદાર થશો, અને
આખરતમાં પણ ખિન્નવંતા થશો. આ દુની-
યા તથા પેલી દુનીયાં બંનેમાં તાજ રહેશો.
તમે જ્યારે ઇકમ જ્ઞાન શીખવા જાઓ.
ત્યારે, તમારાં દીલ મજબુત અને મશગુલ

રાખજો. દીનની સ્કુલ ખોલવામાં આવી છે. તેમાં જજો અને હીમત રાખી હલમ શીખજો. વરસમાં બે ત્રણ વખત કાળજી રાખીને હું સ્કુલવી પુછા કરું છું, અને ઘણી કાળજી ધરાવું છું.

(જંગપાર તા. ૨૯-૮-૦૫.)

* * * *

બધ્યાંઓને વાજબ છે, કે દુનીયામાં નેક કામ કરે, એવા નીચ કામ ન કરે, કે તેમના કામથી મને દીલગીરી થાય તથા શરમને લીધે મારે નીચું માથું કરવું પડે.

(જંગપાર તા. ૫-૯-૧૯૦૫)

* * * *

આપનો હક પણો છે. દીકરાએ હમેશા
 આપની સલાહમાં રહેવું જોઈએ તે એના
 હુકમમાં ચાલવું જોઈએ. આપથી નહિ
 ખેલે તો તેને માટે આ દુનીયામાં પણ સારું
 નથી. અગર આપ કદી ગુસ્સો કરે કે બે
 ખેલે બેલે તો સહન કરવું જોઈએ અને
 આપના સામે નહિ થવું જોઈએ.

(કાંડી મહોલા મુંબઈ તા. ૧૮-૨-૧૩)

(૧૧) અમલદારીઓને.

જમાઅતનાં મોટા અમલદારીઓ
 ગોવાળ મીસાલ છે. તેઓને જમાઅતનાં

ધણી કામ કરવાના હોય છે.

(જંગલાર તા. ૧૩-૭-૧૮૯૯.)

* * * *

અમારા મુરીદો માટે સિધ, કરાંચી, કાઠીયાવાડ દરેક ઠેકાણે ગરીબો માટે ફંડ રાખેલા છે, તેમાંથી તમારામાંના ગરીબોને મળે, ગરીબ તે નંહિ કે જે બીક્ષાવૃત્તી કરતો હોય. પરંતુ તે ફંડમાંથી તેઓને મળે, જેઓ બાધ્યો ખુદી ડાસીઓ હોય, જેઓના મરદ ગુજરી ગયા હોય, વળી તેઓ લાચાર હોય. કોઈ મરદ માણસ ઘણોજ ખુદો હોય, લાચાર હોય અને પોતાનું ગુજ-

સન કરી શકતો ન હોય તેને મળે.

(જંગલાર તા. ૧૪-૯-૧૮૯૯)

* * * *

નાનાં બચ્ચાંને આપણા દીનનો રસ્તો
જરૂર શીખવજો.

(ભાગોમોયા તા. ૨૨-૯-૧૮૯૯.)

* * * *

તમે જમાવ્યતખાનામાં વખતસર
જળો, તેમજ તમારા ફરજદો, સગાં બહા-
લાં, દોસ્ત બીરાદરોને નસીહત આપી, તેમ-
ને પણ હમેશા જમાવ્યતખાનામાં તેડી
જળો. મોટા અમલદારીઓ ઉપર આ સધળા

હક છે. જેમ ધરને ટેકા માટે મજબુત થાંભલા
 હોયછે તેમના ઉપર બંગલો બાંધવામાં આવે
 તો તે મજબુત રહે છે, તેમ અમલદારીઓ
 પણ દીનના થાંભલા છે. જેમ એક મજબુત
 થાંભલો આખાં ધરને ટકાવી રાખે છે, તેમ
 અમલદારીઓએ જમાઅતને ટકાવી રાખ-
 વી જોઈએ.

(કચ્છ મુદ્રા તા. ૨૧-૧૧-૧૯૦૩.)

* * * *

અમલદારીઓ ફક્ત નામનાજ સાક્ષી
 લેવા માટે નથી. અમલદારીઓ થયા તે
 આ સતપંથ ધર્મના થાંભલા થયા. જેમ
 એક બાદશાહના વઝીર હોય, તેમ અમલદાર-

રો ધરમનાં કામ ચલાવનારા મદદગાર વઝી-
 રો થયા, એક ધર અથવા તંબુને ટકાવી
 રાખનાર થાંભલો જો નાજો હોય તો તે
 ધર અથવા તંબુ તુરત પડી જાય છે. અમ-
 લદારીઓને લાજમ છે કે તેઓએ ધર્મનાં
 કામમાં સુસ્ત ન થવું. હિંમતવાળા થઈને
 મજબુત રહેવું, વિચાર કરો કે તમે કેના
 તરફથી અમલદારી તરીકે નીમાયેલા છો ?
 તમે મારા એલચી વડીલ છો. તમે મારી
 તથા મારી જમાઅતની જરાજર ખીજમત
 કરો. એવો વખત નહિ આવે કે તમે અમ-
 લદારી થઈને સતપંથ વગરના બેદીન લોકોની
 દોસ્તી અખત્યાર કરે. અંગરેજ, પારસી,
 સુન્ની હિંદુ વિગેરે જુદા જુદા દીન પાળ-

નારા લોકો જોડે હું ઓળખાણુ રાખું છું,
 પણ તેઓ સાથે ધર્મની દોસ્તી હું રાખતો
 નથી, લોકો સાથે દુનિયાની દોસ્તી રાખું
 છું, ધનસાન તરીકે દોસ્તી રાખું છું, તેમ
 ને ઘેર જાઉં છું, તેમની દુકાને જાઉં છું...
 આવી રીતે અમલદારીઓને પણ વાજબી
 છે કે, પોતાના મજબબમાં મજબુત રહેવું.
 કોઈને ઘેર અથવા દુકાને જવું પડે તો હર
 કત નહિ, પણ સતપંથ સિવાય, ખીજો
 ધર્મ પાળવાને જે મકાન ખનાવવામાં
 આવ્યું હોય ત્યાં અમલદારી ચક્રને જવું
 ધણું ખરાબ છે.

(કચ્છ મુદ્રા તા. ૨૨-૧૧-૧૯૦૩)

*

*

*

*

તેમને ઘેર માણસ મોકલો અથવા તો
મુખી તથા કામડીયા તેમને ઘેર જઈને
પણ જમાઅતખાનામાં આવવા તેને સમ-
જવો.

(કચ્છ નાગલપુર તા. ૨૮-૧૧-૧૯૦૩)

* * * *

અમલદારીઓની ફરજ છે કે મુશ્કેલી
આવી પડે તોપણ તેને વખતે ઉભા રહેવું.
આપણા માથા ઉપર છાપરું છે તેમ અમ-
લદારીઓએ મુશ્કેલી વખતે ઉભા રહેવું.
નાસી જવું નહિ.

(કચ્છ કેરા તા. ૨-૧૨-૧૯૦૩)

* * * *

ઇનસાફ આપનારાઓએ કોઈની
પક્ષપાત કરવી નહિ, મત મેળવીને કેસને
ફેંસલો તુરત કરવો, અમલદારીઓએ ૭
દીવસમાં ૧ દીવસ ઇન્સાફ કરવા બેસવું...
અમલદારીઓએ કોઈના કેસને લાંબા રખ-
ડાવવા નહી. વધારે સંખ્યાના મત પ્રમાણે
ફેંસલો આપવો. પ્રાઈવેટ બાબતો સિવાય
ખીજ બધા કેસના ઇન્સાફ નાના મોટા
સર્વે સાંભળી શકે. સર્વેને આવવાની છુટ
આપવી.

(જાગ્યાર તા. ૨૩-૮-૧૯૦૫)

* * * *

કાઉનસીલના મેમ્બરો જો સાફ એકી

નથી કાયદા અમલમાં લાવશે, જે નિઃપક્ષ-
પાતથી ઇનસાફ અપશે, તો હું તેઓને
શીરસ્તા જેવા ગણીશ અને ઘણો ખુશી
થઈશ. અગાઉના જમાનામાં ઇરાનમાં,
નાસરખુશર, હસન ખીન સખ્યાહ, પીર
સદરદીન વગેરે જે દીનના મેટા સિંહ
થઈ ગયા છે તેવા હું તેઓને સમજીશ.

(જંગનાર તા. ૦ ૧૪-૯-૧૯૦૫.)

* * * *

જમાઅતના મુખી કામગીરી હોય
તેમણે જમાઅતને અરાબર સંભાળવી.

(નઝરોખી તા. ૦ ૪-૧૦-૧૯૦૫)

* * * *

ચાલુ થએલી રકુલ ફરીથી તુટી જવી નહિ જોઈએ એવી અમલદારીઓને બલા-મણ છે.

(નંદરાણી તા. ૩૦-૧૦-૧૯૦૫.)

* * * *

કાઉનસીલના જે મેમ્બરો છે, તેઓ મીસાલે સરદાર તરીકે છે. જો જંગમાંથી સરદાર નાસી જાય તો પછી લશ્કરથી શું બને? માટે કાઉનસીલના મેમ્બરોએ ખ્યાલ કરવાની જરૂર છે. તેઓએ ટાઇમસર કાઉનસીલની બેઠકમાં હાજરી આપવી જોઈએ.

(નંદરાણી તા. ૨-૧૧-૧૯૦૫.)

* * * *

અગર કોઇ માણસ સરકારી ગુનાહ કરે તે જો તેના ઉપર સાબીત થાય તો ગુનેહગારી લઇને રહેમ દિલીથી તેને બક્ષી આપજો. ગુનેહગારી પણ તેને સંતાપીને લેવી નહિ અગર ગુનાહ મોટો હોય અને સજા કર્યા વગર છુટકો નથી એમ જણાય તો સજા કરવી અથવા ગુનેહગારી લઈ તેને મુક્ત કરવો.

(નંદરોખી તા. ૪-૧૧-૦૫)

* * * *

અગર તમેને કોઈ કહે કે આ કામ મહેરબાની કરીને કરી આપો તો તમારે તેને કહેવું કે કાયદા મહેરબાનીનું કામ

નથી, ધનસાફની વાત છે. ધનસાફ મુજબ હુકમ કરો, સરકારી કામકાજમાં સરકારને પોતાને તુકશાની થતી હોય તોપણ તે પોતાના કાયદા તોડતી નથી. તમોને પણ વાજબી છે કે સરકારને તુકશાની ખમવી જોઈએ તોપણ કાયદો તોડવો નહિ.

(મુંબાસા તા. ૧૧-૧૧-૦૫)

* * * *

મુખી, કામડીયા તથા અમલદારીઓ સ્કુલનાં કામતી ખર્ચ રાખે અને તપાસ કરતા રહે તથા પરિક્ષા લે...જમાવ્યત નાના ભાઈ છે કાઉનસીલ જે મોટા ભાઈ છે તેમને નાના ભાઈઓ એટલે જમાવ્યત સોંપી જઈ છે.

(મુંબાસા તા. ૧૨-૮-૦૫)

* * * *

બધી કાઉનસીલને એવો હુકમ થયો છે કે જમાઅતને બચ્ચાંની માફક સંભાળે ખાલી કાઉનસીલને ધનસાફ કરવો તેટલુંજ નહીં પણ કોઇને પણ કાંઇ દુઃખ નહિ થાય તેમજ બધી બાબદને બધી ચીજમાં મદદ કરે, દુનીયાનાં કામમાં પણ રસ્તે ચડાવે ને બીજી કાંઇપણ બાબદ હોય તો મદદ કરે ને કોઇ ઠેકાણે કાંઇ વાંધો ઉઠે તો મીસ્તરી-ને તેડાવી ત્યાં મોકલાવી તેને સમજાવી સમાધાન કરે.

(વીરપુર તા. ૨૮-૧-૧૩)

* * * *

નમારે માટે કાઢિનસીલ પણુ બનાવો
 છે તેમાં અમલદારીઓ જમાવ્યતને બરા-
 બર નહિ સંભાળે અને બરાબર હકં ઇનસા-
 ફ નહિ આપશે તો આ દુનીયામાં અને
 ઓલ્લી દુનીયામાં કાળું મોઢું થશે.

(વીરપુર તા. ૨૮-૧-૧૩)

અમુલ્ય મોતીની માળા

યાને

હાજર ઇમામના કિમતી બોધનો ઝરો.

ભાગ ૨ જો.

(૧૨) ધારમિક દરજ.

(દુઆ-બંદગી)

તમે જમાનખાનમાં આવીને બંદગી કરો, ધુવા પડો નમાજમાં તથા દુઆમાં માંડપણુ ફરક નથી. * *

નમાજ રોજ વીગેરે જાહેરી ધરમ પાળો.

અને આતુની ધરમ જે ખાસ પાળવાની
જરૂર છે તે ન પાળો તો નમાજ રોજ
વીગરે શું કામ રહે.

(જંગલાર તા. ૫-૭-૧૮૬૯)

* * * *

હમેશાં જમાતખાનામાં આવજો.
જમાતખાનું છાડતો નહિ.

(જંગલાર તા. ૬-૭-૧૮૬૯)

* * * *

તમે નીયાજ આગેસહા પીયો છો
તેમાં માટી અને પાણીથી કાંઈ તમારું
દીલ સાફ થતું નથી. પરંતુ જે છતે-
કાદ હમાન અને સચ્ચાઈથી તમે આગે-
સહા પીયો છો તેનાથી દીલ સાફ થાય

છે. જો દીલમાં સચાઈ નહોય તો ખાલી
 માટી અને પાણીનું નીચળ પીવાથી
 કાંઈ ફાયદો નથી. પહેલાં ઇમાન તથા
 દીલ સાફ થાય તોજ ફાયદો પોંચે. જ
 મારા સ્વરૂપને ઓળખતો નથી. તેને માટી
 અને પાણી પીવાથી કાંઈ પણ ફાયદો
 થતો નથી. * * *

બહીતુલ ખ્યાલવાલાની બંદગી મ-
 ખરી એટલે બાતુન છે અને એકાંતની છે.

(જંગબાર તા. ૯-૭-૧૮૯૯)

* * * *

મગરબ વખતે ધુઆ પડવામાં તમે
 ને કાંઈ અડચણ નથી. દુનીયાનો ધંધો
 કરવાનો એ વખત નથી, મગરબ વખતે

બે સારી નરસી વાતો કરો તેના કરતા
જમાતજાનામાં આવી ધુઆ પડો, તેમાં
ધાણું સારું છે * * *

મોમનને લાજમ તથા વાજબ છે કે
મગરબ વખતે હમેશાં ધુવા પડવા હાજ-
ર થાય.

(જંગબાર તા. ૧૧-૯-૧૮૯૯)

* * * *

ધુવા પડો તેમાં દીલ સ્થીર ગખો-
તો સારું. ધુવા પડવા બેસો અને દીલ-
માં કુડા ખ્યાલ રાખો તો શુ ફાયદો થાય?

(જંગબાર તા. ૧૩-૯-૧૮૯૯)

* * * *

મગરખ વખતે એકથી ચરવો. કલાક
વખત ટાણે જમાતખાને જાગે. તમ-
રામાથી ઘણાં જણ એમ સમજતા હશે
કે અમાર હમાન સાખીત છે ત્યારે જ-
માતખાને શા માટે જાગ્યું. એમ કંઈ
નહી.

*

*

*

તમે હમેસા ધ્રુવા વખતે ખાનામા
આવજો...હમેસાં જમાતખાનામાં સાંજ
સવાર બરાબર આવજો.

(જંગલમાં ત ૦ ૧૬-૯-૧૮૯૯)

*

*

*

*

તમે હમેસાં જમાતખાનામાં આ-
વીને ધ્રુવા પડો અને હાથકાત કરો. હ-
મેસાં જમાતખાનામાં આવો. એવું ન

થાય કે થોડા ધુવા પડવા આવે. અને થોડા ન આવે. આખો દીવસ દુનીયાના વેપાર ધંધાનો વખત છે પણ મંગરખ ટાણે એક કલાક બંદગી કરવા ન આવવું એ જુલમ છે. એતો પોતા ઉપર જુલમ કરવાનું છે. મંગરખની ધુવા પડવા નથી આવતા તેઓ પોતા ઉપર જુલમ કરે છે. જમાતખાનું ધુવા પડવા માટે છે. * * *

તમે જમાતના મોટા છો. તેઓ મંગરખ વખતે જમાતખાને ધુવા પડવા ન આવે તો ખીજા કોણ આવે ? તમે ખીજાને શું કહી શકો ? તમે પોતે નથી આવતા તેની તમને શરમ આવતી નથી ?

(ધારસલામ તા. ૨૭-૬-૧૮૯૯.)

* * * * *

તમે મોટા કામવાલાઓ હુવા વખતે
જમાતખાનામાં નથી આવતા તે વખતે
બજારમાં ફર્યા કરો છો, તેનું કારણ
શું છે? અમેને જવાબ આપો તમેને
કીયા મુરશીદે ફરમાવ્યું છે કે જમાત-
ખાનામાં હુવા પડવા નહિ જવ. તમે
અમારી જાણે ખુલાસો કરો હુવા વખતે
વખત હુવા છોડી આપોછો અને રખડ-
તા ફરોછો તે સેતાનનું કામ છે. તમે આ
કામ ધણુંજ ખરાબ કરો છો...જો ત-
મારો વિચાર બહાર દરવા ફરવાનો
હોય તો આજથી અમે તમારા પરથી

અમારો હાથ ઊપાડી લઇએ. તમે
ગમે ત્યાં જાવ.

હેરાબાદ તા. ૨-૩-૧૯૦૦)

* * * *

જે કોઈ મામ જમાતખાના વગ-
રતું હોય તેમાં જમાતખાનું બનાવે અને
ત્યાં ધુવા પડો, ધુવા ઘેર પડવાથી કાંઈ
ફાયદો નથી.

(જામનગર તા. ૪-૪-૧૯૦૦)

* * * *

તમે જમાતખાનામાં હમેસાં જાવ
ગાફલ નહિ થાવ. પૈસા ન હોય તો
નહિ આપો પણ છપ્પાદત કરો છપ્પાદત-
નો જે જે ગરીબ તથા પૈસાદાર સરવે

ઉપર સરખો છે.

(જામનગર તા. ૫-૪-૧૯૦૦) .

* * * *

જે માણસને જમાતખાનું બહુ દુર થતું હોય તે કારણથી જમાતખાનામાં આવી ન શકે તો તે માણસ પોતાને ઘેર ધુવા પડે. પણ હમેશાં ધુવા પડવાની દુરજ છે અગર ધુવા આવડતી ન હોય તો ૧૨ તસ્ખી પીરશાના નામની કહાડે.

(અમદાવાદ તા. ૧૩-૧૦-૦૩)

* * * *

ધણા નાદાન માણસો એવા પીપ-
લ કરે છે કે હયાલત આરખી બાવામાં

કરીયે પણ હીદુસ્તાનના રહેવાશી ખોળ-
 ને અરખી જખાનમાં શું ફાયદો થાય?
 અરખી શખદોમા અરખી નીમાજ અર-
 ખ લોકોને માટે મારી છે, જેઓ તેમ-
 ની માયના સમજી શકે છે, તેઓને મા-
 ટે સારી છે. જે કાંઈ અરખ નથી. અ-
 ને સમજ્યા વગર બેખુદ નમાજ પડે છે
 તે તે કાગઠાની મીસાલે કરાં કરાં કરે છે.
 જેઓ માયના સમજતા નથી તેમનો
 રહ તેમાં હોતો નથી તે ફક્ત મોઢાની
 બકબકાટ કરે છે. હજરત હમામ હુસે-
 નના જમાનામાં સીમર પણ નમાજ
 પડતો હતો. જેઓ બેખિનીયા નમાજ
 પડે છે તેઓ સીમર મીસાલે છે.

(વઢવાણ તા. ૧૯-૧૦-૦૩.)

* * * *

જે માણસ ધુઆ નથી પડતો. અને
જમાતખાને નથી જતો તે માણસનું
ધમાન એવા બંગલા જેવું છે કે જેનો
પાયો કાચો હોય અને ઉપર પથ્થરની
લાદીઓ જમીન ઉપર હોય. * *

તમે મન સાથે ચોકસ કરો અને
આદત પાડો કોઈ પણ વખતે ધુઆનો
ટાઇમ હાથમાંથી જવા દેતા નહિ. ધુઆ
ને વખતે ચોકસ કારણસર. તમે જમા-
તખાને જઈ શકો, તેમ નહિ બને તો
તમારાજ ઘરમાંજ વખત ગુજરે.

(મજેવડી તા. ૩૧-૧૦-૧૩)

મોમનને વાજખ છે જે, ધુઆને
વખતે જમાતખાનામાં હાજર રહેવું. મ.
જલસમાં જાન વાચેજ થાય તે સાંભળી
યાદ રાખવું.

(૬૨૭ મુદ્રા તા. ૧૬-૧૧-૧૯૦૩)

* * * *

ધનસાનને વાજખ છે કે, તેણે હમે-
શાં થોડી ઘણી બંદગી ઇઆદત ચાલુ
રાખવી.

(૬૨૭ મુદ્રા તા. ૨૧-૧૧-૧૯૦૩)

* * * *

જ્યાં સુધી તમારાં તનમાં પ્રાણ છે,
ત્યાં સુધી તમારી ઇઆદત છોડતા નહિ.

(જોઆધર તા. ૩-૪-૧૯૦૫)

જેના અમલ સારાં નથી તેની ધ્યાન
દત કાંઈ નથી ધ્યાન કરે તે ઝેરી
કરે કે શીરસ્તા થાયો.

(જંગલાર તા. ૧૮-૮-૧૯૦૧)

* * * *

નાનપણથીજ ધ્યાનની આદત રાખી
ધ્યાન ઉપર ડુશી. ૧૨ રહેજો. ધ્યાનનો
વખત ક્યારે પણ નહિ છોડશો, તમે
દરીઆમાં હો, ત્યારે પણ ધ્યાનનું ધ્યાન
નહિ વીસરતા. જીવ જતાં સુધી ધ્યાનનો
વખત નહિ ચૂકતા.

(જંગલાર તા. ૧૭-૮-૦૫)

* * * *

તમારે મજલસ જામરણમાં હા-

જર રહેવું જોઈએ. સાંજના દુઆ
 વખતે તમે ગમે ત્યાં હો તોપણ
 દુઆ ગુજરી લેવી, ચુકવી નહિ.
 અગર તમને દુઆ પડતા ન આવડતી
 હોય તો “પી :શાહુ” ના નામની
 બાર તસબીહ કાઢવી. બાર તસબીહ
 તથા બાર ગુજદા થવાની દુઆ કમુલ
 થાય છે. * * *

આ મોટી નસીહત છે કે તમારે
 બરાબર વખતસર જમાતખાતામાં આ-
 વવું અને પાંદગી ઈજાદત કરવી તેમજ
 હીમત પણ રાખવી.

(બહેસર તા. ૨૩-૧૧-૧૬૦૩)

(૧૩) મીરનરીઓ, બકતો તથા વાઓજ કાઢનારાઓને.

તમારામાં કેટલાક બકતો છે, તે ગ-
ધેડા, માફક છે કારણ કે જેઓ આ-
પણા દીનમાં નથી તેને સામલાજી યા-
નની માયન: સમજવવા મંડી જાય છે.
તેઓ કશું કરતા નથી કારણ કે તેઓને
આપણા દીન તથા જ્ઞાન બીપર ઇતિબાર
નથી. આવા માણસો યાનની વાતો કેમ
કશું કરે? પણ તેઓને કુરાને કરીદ, હ-
દીસ અથવા જે સામને તેઓ માનતા
હોય, તેમાંથી નસાકતો કરે અને ત્યાર-
બાદ આપણા દીન તેઓના દીન સાથે

મેળવી દેખાડે તો તેમની માયના તે
માણસો ઉપર અસર કરે.

(જંગલાર તા.૦ ૧૮-૭-૧૮૯૯)

***

તમારામાંથી પાંચ કે દસ જણ એ-
વા જોઈએ કે જેમને દુનિયાની કાંઈ
જાળજી ન હોય તેમજ કમાણી ધંધાની
કાંઈ ફોકર ન હોય વળી તેઓની વાચન
ધણીજ સદાઈદાર હોય જેથી માણ-
સોને અસર કરે.

(જંગલાર તા.૦ ૧-૭-૯૯)

***

હિંદુઓની વાતો જોશમમાં પડે છે.

તે વ્યાજખી નથી જ્યારે તમે હિંદુ હતા
 તે વખતે પીર સદરદીને તમોને રસ્તો
 દેખાડ્યો. તે વખતે વહી ગયો. હવે, મોં-
 લાની તારીફ તથા અહિંસાદ તખ્તનશિન
 ઇમામોની તારીફ પડો. હાજર ઇમામની
 તારીફ પડો.

(જંગખાર તા. ૨૦-૮-૫૫)

* * * *

તમારામાં કેટલાએક એવા છે કે
 જે જ્ઞાનની માયના સમજતા નથી. જે
 ઇનસાનને સમજાયું નથી તે જનાવર
 મિસાલ છે.

(જંગખાર તા. ૧૧-૮-૫૫)

* * * *

જેમ ગીનાનની માયના કાઢો છો
તેમ મારા ફરમાનની પણ માયના કા-
ઢજો. મારાં ફરમાન એજ શાન છે.

(દારસલામ તા. ૨૦-૯-૯૯)

* * * *

અમારાં રોજનાં ફરમાન છે જે
છેલ્લું ફરમાન થાય તે પ્રમાણે ચાલજો.
જ્યારે તમારું માથું દુખવું હોય, અને
ડાક્ટરની દવા લેવા જાઓ તો તમને
માથાની દવા આપે છે તેથી માથાને
આરામ થઈ જાય છે. જ્યાં હું માંસ
પછી, તમારા પગ દુઃખે તે વખતે, મા-
થાની દવા પગ પર લગાડો તો શું કા-
યદો થાય ? આવે વખતે ડાક્ટર પાસે

જશો, ત્યારે પગની દવા હાથને લગાડો
તો હાથ કેમ મટે? અગાઉ પીર સદ-
રદીને ફરમાવેલું છે તે સધળુંજ કેમ
ચાલે?

(હમદ્રિખાદ તા. ૨૬-૨-૧૯૦૦)

* * * *

ઇલમ તથા હિમતમાં વાયજ કરનાર એક
શખસ હોય છે, તો તેને જોઇને હિમત
કરવાથી, હજારો વાયજ કરનારા થઇ પડશે
ગીનાન, કુરાન, મશનવી, વગેરેની માય-
ના, સરખાવીને, સમજાવવામાં આવે,
તો ઘણી સારી અસર થાય, પીર સદર-
દીને તમારીજ ભાષામાં જ્ઞાન રચવાની મ-
હેનત લીધી, તેનું કારણ એ કે તમે

સમજી શકો, પીર સફરદીને એવા જ્ઞાન
સમજાવ્યા છે કે તમે હુશીયાર થા જા-
ઓ. પણ તમે સુસ્ત છો અને ખીલકુલ
હીમત કરતા નથી. * * *

બરાબર માયના કાઢનાર હોય તો આંધ-
ળાને પણ સમજાવી શકે. કુરાને શરીફની
માયના એવી રીતે કાઢવી જોઈએ કે
જેવી રીતે મશનવી કીતાબની માયના
કાઢવામાં આવે છે. કુરાન જ્ઞાન તથા
મશનવી સરવેની સરખી માયના કિતા-
રવી જોઈએ.

(અમદાવાદ તા. ૨૩-૧૦-૦૩)

* * * * *
પહેલાં પોતે બરાબર સમજાવું અને

પછી ખાતને સમજાવવું તો બહુ ફાયદો થાય છે.

(અમદાવાદ તા. ૧૩-૧૦-૦૩) :

(૧૪) રાજ્ય પ્રત્યે વફાદારી.

તમે જે ગામમાં રહેતા હો, ત્યાંની સરકારથી મીઠાશ રાખતાં રહેવું અને મહોબતથી વર્તવું. ગવર્નર અથવા જે નરલ કોઈ આવે કે જાય ત્યારે તેમને માન આપવા ખાતર સામે લેવા જવું અથવા મુકવા જવું. એમ કરવાથી અરસ પરસ મહોબત વધશે.

(જાંગલાર તા. ૨૨-૮-૦૫)

સરકાર ગવર્નમેંટ જે હુકમ કરે, તે
પાળવજો.

(જંગળાર તા. ૪-૯-૦૫)

* * * *

ઇસમાઇલી દીન મઝહબની રીત પ્ર-
માણે જે રાજ્યમાં તમે રહેતા હો, તે
રાજ્યના કાયદા-કાનુન સર અને રાજ્યનં
તાએ ચઢને ચાલવું. અગર તમેને કાંઈ
જાતની અડચણ હોય, તો રાજ્ય પાસે
અરજ કરવી, પણ સરકારની સામે થવું
નહિ. વેપાર ધંધામાં મજબુલ રહો. હુ-
કાનો બંધ રાખવામાં જુલમ છે. માણ-
સોને માલની જાજત હોય, તેમને માલ
મળે નહિ, તો બીયારા ક્યાં લેવા જાય?

માટે દુકાન બંધ ન રાખવી, તેમાં તમે
 ને ફાયદો છે. આપણા દીન મજદૂરની
 એ રીત છે કે જે રાજના મુલકમાં ર-
 હતા હોય, તેની તાબેદારી કરવી વા-
 જબ છે.

(જંગમાર તા. ૧૩-૯-૦૫)

(૧૫) નિતીસરતું વર્તન.

જુદું બોલવું નહિ. ધંધો રાજમાર
 પણ સત્યતાથી કરજો, કાંઈનો હકડું-
 વીને હરામથી ખાધ જતા નહિ, સરવે
 કામે સત્યતાથી કરજો. આ હુમાનની
 નીશાની છે.

(જંગમાર તા. ૨-૭-૧૯૬૬)

તમે સરવે જમાત સચાઈ ઉપર ચાલજો. પારકો માલ તથા પારકી ઓરતો ઉપર બહનજર નહિ કરતા. હલાલને માલ હસોંહ આપીને ખાજો, જુહુ નહિ ખોલતા. ગોલીને ધરમાં ઓરત દાખલ નહી રાખજો.

(જંગલાર તા. ૫-૭-૧૮૬૯)

* * * *

ખાતુની ચીજો પાદયા પછી નમાજ રોજ, બાંધગી કરે તો ફાયદો થાય. ખાતુની ચીજો કંઈ કંઈ છે.

૧. ખોટું ન ખોલવું.

૨. પરાઈ ઓરત ઉપર બહનજર ન કરવી.

૩. પરત્યા માલમાં તમા ન રાખવી.
  ૪. માલે વાજ્યાત આપીને હલાલની રોજી ખાવી.
  ૫. ઓરત એક કરતાં વધારે ન કરવી.
  ૬. કોઈની નીંદા તથા બદગાંધ ન કરવી.
  ૭. ગોલી સાથે નીકા ન કરવી.
- આ સરવે ખાતુની બાબતો છે. તે બરાબર પાળનારનીજ મખ્યાદત કબુલ થશે.

(જંગબાર તા. ૫-૧-૧૮૯૯)

(૧૬) મોમનના લક્ષણ.

હકીકતી મોમન સરવે ઠેકાણે ખુ-
દાને જીવે છે.

(જંગલાર તા. ૨-૬-૧૮૯૯)

* * * *

અમારા હરમાન ઉપર અમલ કર-
નારથી ગુના થવાના નથી. તેઓ ગુનાથી
દુર ભાગસે. જેમ માણસો દરદથી ના-
શી જાય છે તેમ મોમન ગુનાહોથી
દુર નાશી જશે. મોમનને ગુનાહથી દુર
ભાગવું જોઈએ. જેમ માણસો ખીમારી-
થી દુર નહાશે છે તેમ મોમન ગુનાહ-
થી દુર નાશી જશે.

(જંગબાર તા. ૯-૯-૧૯૯૬)

* * * *

જે ઈનસાન મોમન છે તેના સરવે કામે સાફ હોવા જોઈએ. મોમનના બા-
તુની ખીયાલ તથા વીચારો સરવે સાફ
જોઈએ. * * *

સારાં માણસનાં કામ સારાં તથા
પાક જોઈએ, કાંઈપણ એવું ન જોઈએ
કાંઈ માણસનું માથું મ્હોડું ને હાથ
નાના હોય, તે કેવો ખરાબ લાગે છે.
આ એક મીસાલ છે.

(જંગબાર તા. ૧૩-૬-૧૯૯૯)

* * * *

મુમનના મોઢામાંથી લાનત અથવા
ખરાબ શબ્દો નીકલવા ન જોઈએ. મુમનનું
મોઢું બાગ મીશાલ છે. કુલોમાંથી સુવાસ
નીકળે છે

(ધારસલામ તા૦ ૨૮-૯-૧૮૯૯)

* * * *

આતશના ગુરંજથી ડરીને ધાસ્તીને
લીધે ઇબ્બાદત બંદગી કરે તે મોમન
નથી. ડરવું એવી રીતે જોઈએ કે ખુ-
દાના દીદારથી દુર ન થવાય.

(ધારસલામ તા૦ ૨૯-૯-૧૮૯૯)

* * * *

ઇનસાન મોમન લીબાસ સારો પ-
હેરે છે. તે થોડાં ગુનાહ કરે તોપણ તે-

ની નજરમાં તે ગુનાહ મોટા જણાય
છે. તે જલદી ખીજો પહેરવેશ પહેરી
લે છે.

(ધારસલામ તા. ૨૯-૯-૧૮૯૯)

* * * * *
મોમનને વાસ્તે પહેલું કામ એ છે
કે હેવાનની હાલત છોડી આપે. હેવાન
ની હાલત છે તે બદ છે.

(જામનગર તા. ૪-૪-૧૯૦૦)

* * * * *
મોમન હોય તે હાજર ઇમામના
ફરમાન કબુલ કરે અને જો કાંઈ હાજર
ઇમામ હુકમ ફરમાવે તે માથે ચડાવે...
મોમનને દુનીયામાં કાંઈપણ તુકશ્ચાન

થાય છે તેનું દુઃખ થતું નથી, દુનીયા-
ની મોઢાઈ મેળવવા વાસ્તે બળતરા ન
કરવી. દુનીયા ઉપર મોહબત નહી રા-
ખવી. પોતાનો ફરજંદ ગુજરી જાય તો
પણ શોક ન કરવો. દુનીયામાં મુમનને
તુકસાની થાય તોપણ ગમ ન કરે. દી-
નનો ધતકાદ ને ધમાનની નીશાની એ-
જ છે.

(જામનગર તા. ૦ ૮-૪-૧૯૦૦)

* * * *

મોમનની નીશાની એ છે કે એક
વખતમાં રાજ થઈ જતો નથી. મોમન
ની નીગાહ હમેશા ઉંચે જવાની હોયછે
મોમનનો ખ્યાલ એવો હોય છે કે હું

શીરસ્તો થઇ જઈ અને વહી જાયરાઇ
ને પહોંચું.

(રાજકોટ તા. ૨૧-૧૦-૦૩)

* * * *

જે લોકો ખુદાવંદના મોમન હોય
છે, તેમને બહુત કરાવવાને છમામ પો-
તાના વારસ નેમી જાય છે. મોમનોને
વાજબ છે કે તેઓએ તે વારસનાં ફર-
માન માનવાં જોઇએ.

(કચ્છ મુંદ્રા તા. ૨૨-૧૧-૦૩)

* * * *

ખોદું ખોલવું, હરામખોરી કરવી
અથવા જે બીજાં જે ફરમાનીનાં કામ
છે તેનાથી પણ બીજું. મોમન છે

તે તરવાર અથવા કોઈ બીજું હથિયાર
તેમ મોતથી પણ ડરતો નથી. મોત તો
મોમન વાસ્તે ખુશીનો દિવસ છે, કાર-
ણ કે આ શરિરનાં બંદીખાનામાંથી છુ-
ટી જવાનો તે દિવસ છે. * *

અમાઉ જે મોમન થઇ ગયા છે,
તેઓએ તરવારના ધા સહન કીધા છે.
તેઓએ કેટલી મુશીબતો અને મહેનતો
ઉપાડેલ છે. મોમન છે તે શીરસ્તાથી
પણ ઉંચી જગાએ જઈ શકે છે.

(જંગલાર તા. ૧૭-૯-૦૫)

* * * *

મોમનને વાજબી નથી કે પોતાની
નીગાહમાં આવે તેમ કરે.

(જંગલ્યાર તા. ૪-૧૦-૧૯૦૫)

જે કોઈ મોમનની એવા ઈચ્છા .
હોય કે રાત દિવસ ખુદાને રાજી કરે
અને શેતાનને તાબે ન થાડે, તેની પહે-
લી ફરજ છે કે જે મોમન હોય તેનાં
દિલને રાજી કરે.

(જંગલ્યાર તા. ૬-૧૦-૦૫)

* * * *
ઈન્સાન ઉપર જે દુઃખ પડે છે, તે
મોમનને સુખ રૂપે લાગે છે. ઈન્સાન
ઉપર ખીમારી, કોઠોયાપણું, રગતપીત
વગેરે દર્દો આવે છે, પણ મોમન તેનો
અંદેશો રાખતો નથી.

(મુંબાસા તા. ૧૪-૮-૦૫)

મોમન છે તે કોઈપણ બોમરી અ-
થવા બીજી બાબદથી ડરતો નથી. મો-
મનને ખુશી અથવા નાખુશી શા માટે
જોઈએ ? મોમન જ્યારે ગુજરી જાય
છે, ત્યારે ખુદા વંદનાજ્ઞાની હજુરમાં પહોં-
ચે છે. મોમન હોય તે દીન પર મજ-
બુત થઈને ચાલે. એ નીશાની મોમનની
છે. મુરીદની ફરજ એ છે કે મુરશીદના
હુકમસર વરતે.

(મુ'બાસા તા. ૭-૧૧-૦૫)

* * * *

તમે અમોને જાહેરમાં મેમાનીઓ
કરો છો, તેમ અમારા મોમનો અમોને
બાતુનમાં રાત દીવસ મેમાનીઓ કરે છે.

(પુના તા. ૧૮-૨-૧૯૦૬)

* * * *

મોમનની નીસાની ઐ છે કે, કદી
પણ મતલબ વગરની અથવા ગેરવા-
જખી વાત કરતો નથી.

(મુંબઈ તા. ૬-૧-૧૯૦૮.)

* * * *

કોઈની દુશમની કરવી મોમનને
વાજબી નથી. કોઈની પણ દુશમની
નહી કરવી.

(રાજકોટ તા. ૨૦-૨-૧૦)

(૧૭) ઈમાન.

ઘોડાફી નફશ સેતાન છે તેનાપર

સ્વાર તે મોમન શખ્સ છે ને લગામ તે
ધમાન છે.

(જંગમાર તા. ૪-૭-૧૮૯૯.)

* * * *

જેમ તમે પછસાને સંભાળો છો તેમ
આ દીન તમા ધમાન જે અમુલ્ય ચી-
જો છે તેમને પણ સંભાલજો. રખે ને
ઠાઠ ચોર આવેને લુટી ન જાય. તમારું
ધમાન તમે ચઉટામાં રાખી આપશો
તો ચોર અથવા વટેમારગ લઇને ચાલ્યો
જશે.

(જંગમાર તા. ૪-૭-૧૮૯૯)

* * * *

ધમાન એક અનુપમ દાગીનો છે.

તમે હમણું સમજતા નથી. ત્યારે મરસો ત્યારે ફાયદાની ખરી કીમત માલમ પડશે. ઝવેરાતને ન ઝોળખે ત્યાં સુધી ખતર પડે નહિ. મરસો ત્યારે સમજ પડશે. * * *

મારી વાતો સાંભળીને અમલ કરશે તો ઇમાન સલામત રહેશે. દુનીયામાં રોશની થશે. * * *

તમે પોતાની સંભાળ બરાબર રાખો અને ઇમાન સાખીત કરો.

(જામનગર તા. ૦૫-૪-૧૯૦૦)

* * * * *

એવો ખીયાલ નહિ કરશો કે, પૈસા

ખરચીને મોટું જમાતખાતું બનાવવામાં
 ઇમાન છે...તમારું ઇમાન તમારા દીલ-
 માં છે તેને હીમત આપો.

(વઢવાણ તા. ૧૯-૧૦-૦૭.)

* * * *

તમારું ઇમાન સામીત રાખજો,
 અને પહાડ જેવું મજબુત કરજો.

(રાજકોટ તા. ૨૪-૧૦-૧૯૦૩)

* * * *

ધનસાનનું ઇમાન ઝાડ જેવું નહિ
 હોતું જોઈએ, ઝાડને આ તરફનો પવ-
 ન લાગે તો આ તરફ ઢળે છે, અને
 પેલી બાજુનો પવન લાગે, તો પેલી
 બાજુ નમી જાય છે. ધનસાનનું ઇમાન

એવું નહિ જોઇએ કે, હરકોઇ માણસ
પાસે આવીને તેનું દીલ લઇ જાય.
જેમ આ ગીરનારનો પહાડ હમેશાં
એક જગ્યાએ સ્થીર થઇને ઉભો છે,
તેવું પહાડ માફક મોમનનું ઇમાન
જોઇએ.

(મંજેવડી તા. ૨-૧૧-૧૩)

* * * *

આ ગીરનારના પહાડ જેવું તમારું
ઇમાન મજબુત રાખો.

(મંજેવડી તા. ૩-૧૧-૧૯૦૩.)

* * * *

તમે તમારું ઇમાન મારા ઉપર મ-
જબુત રાખો. તમારો ઇતિકાદ ઇમાન

થોડા હોય, તે કારણથી અરાઅર બંદગી કરે નહિ, અને મારે વીશે તમારા દિલમાં શક હોય, તેના કરતાં, તેટલું ઇમાન પણ નહિ રાખો તે વધારે સારું છે.

(કચ્છ મુદ્રા તા. ૨૧-૧૧-૧૯૦૩)

* * * *

બે દીનની સોજતથી તમારા ઇમાનમાં ખલલ પડી જશે, અને તમે પણ બે ઇમાન થઇ જસો. પીઆજનું એક છીલકુ સડેલું હોય તો તેની સોજતવાળા સમ્રાજાં પણ સડી જાય છે. મારે બે દીન લોકોથી દુર રહેજો.

(કચ્છ નાગલપુર તા. ૨૭-૧૧-૧૯૦૩.)

જે માણસનું ઇમાન સલામત છે.
તેજ ખરો સાહુકાર છે.

(કચ્છ નાગલપુર તા. ૨૯-૧૧-૧૯૧૮)

* * * *

તમારું ઇમાન પાક જોઈએ

(જંગપાર તા. ૬-૧૦-૧૯૦૫)

* * * *

દીલમાં જરાપણ મેલાઈ રહેશે, તો
ઇમાનને નુકશાન છે જરાપણ હસદ
હશે, તમારી નજર પાક નહિ હશે તો
તમારું ઇમાન કદી પણ પાક રહેવાનું
નથી.

(જંગપાર તા. ૩૧-૧૦-૧૯૦૫)

* * * *

માણસ ઇમાન વડે પાક થાય છે.
 ઇમાની મીઠાલ પાણી જેવાછે જો પાણી
 સાફ હોયતો સુરજનું પ્રતિબીન્ધ તેમા
 પડે છે, તે દીઠામાં આવે છે એવીજ
 રીતે નુરને જેવા માટે ઇમાન સાફ હો-
 વું જોઈએ.

(મુ'બાસા તા. ૧૪-૮-૦૫)

* * * *

(૧૮) મઝહબીકેળવણી.

તમારામાં કેટલાક એવા ઇમાનદાર
 માણસોની જરૂર છે, કે જેઓ કુરઆને
 શરીફ પડ્યા હોય, તેમજ જ્ઞાનમાં પણ
 બરાબર વાકેફગાર હોય * *

તમારામાં ૧૦-૧૨ વરસના છોકરા
હોય તેઓને તાલીમ આપો, તો અલખ-
તાં તેઓ વાકેફગાર થઈ શકે * *

આજથી દશ બાર વરસ અગાઉ
એવા પાંચથી દશ જણ કે જેઓ કુર
આને શરીફ પડ્યા હોય, તેમને મારી
પાસે મોકલવામાં આવ્યા હોત, તો હું
આપણા દીનના દરેક કાયદા કુરઆને
શરીફમાંથી કહાડી આવત.

(જંગનાર તા. ૧૩-૭-૧૯૯૯)

* * * * *
તમે જ્ઞાન શોખો અને એકબીજાને
શોખવો. તમે જ્ઞાન પડો તેનો અથ
સમજશો તો ફાયદો થશે. જો અથ

નહિ શીખો, તો કાંઈ કાયદો નથી. જ્ઞાન
 વાંચવાં અને અર્થ નહિ સમજવા, એ-
 તો ગધેડા કુત્રા ભુકે છે, તે પ્રમાણે
 થયું. મારે તમે જ્ઞાન વાંચો અને તેના
 બેદ સમજો. તમે હિંદુ હતા, ત્યારે વ-
 ખતને અનુસાર આસ્તેથી તમોને સમ-
 જણુ આપવામાં આવી. જો તુરત ત-
 મને કહેવામાં આવત કે મુસલમાન
 થાઓ, તો તમે કબુલ નહિ કરત, પ-
 ણુ આસ્તેથી સમજાવીને તમને મુસલ-
 માન કરવામાં આવ્યા. અમેાએ તમને
 જ્ઞાન આપ્યાં છે, તે સમજીને પડવાં
 જોઈએ અને એક બીજાને શાખવવાં
 જોઈએ.

(જંગમ્માર તા. ૩૦-૭-૧૮૬૯)

* * * *

જેઓ જાણે છે તેઓ હજી વધારે
શીખે. જેઓ શીખ્યા નથી તેઓ શીખે
* * ક્રિતાય મહિલાના રૂમ તથા ક્રિતા-
ય શાહ શમ્સ તઝિજની તમે પડશો
તો તમને ખબર પડશે, કે કયો રસ્તો
સારો છે.

(જંગમ્માર તા. ૧૩-૬-૯૯)

* * * *

પહેલાં વાજ્ય તથા લાઝમ છે કે
અચ્ચાંને જ્ઞાન શીખવો, કેમકે તમારી
અજ્ઞાન જ્ઞાનથી હજેલી છે. તમે તમારી
ભાષામાં ઈલિમ પડો, તો તમોને ફાયદો

થાય. ઇબ્બરાની, સુર્યાની આ ભાષા અ-
થવા પેલી ભાષા ખુદને વાસ્તે સવે
એકજ છે.

(જંગબાર તા. ૧૪-૯-૯૯)

✽ ✽ ✽ ✽

અમારી ત્વારીખ પડો ને પુઠીઉં
પડો. સધળી ત્વારીખો પડો. બની કાત-
માઇત ઇસમાઇલી ઇમામો જેઓ મીસ-
રમાં બાદશાહો થઇ ગયા છે, તેઓની
ત્વારીખ પડો. અમારા દાદાઓએ ૨૦૦
થી ૩૦૦ વરસ મીસરમાં બાદશાહી કરે
લ છે, એ ત્વારીખો પડો.

(જંગબાર તા. ૧૬-૯-૯૯)

✽ ✽ ✽ ✽

હું જોઉં છું કે મારા દીનમાંથી
ફરીને કોઈ ઇસ્નાઅશરી અથવા સુન્ની
થઈ જાય છે, તેમાં હું અજબ થતો
નથી. કારણકે તે પોતે બેઇલમ છે. બે
અકકલ આદમ માટે હકીકતી દીન
ઘણોજ મુશ્કીલ છે. બેઅકકલને માટે
અમારો દીન ઘણોજ મુશ્કીલ છે.

(ધારસલામ તા. ૨૬-૯-૯૯)

* * * *

તમે ખયાઓને દીનથી વાકેફગાર નહિ
કરો તો તેઓ ખરાબ થઈને બીજાના
દીનમાં જશે તેમાં ખયાની તકસીર જ-
ણાસે નહિ પણ માખાપની તકસીર લે-
ખાસે વળી માખાપોઓની તકસીર ઉપ-

રાંત જે જમાતના મુખી કામડીઆએ
 ખજર નહિ લીધી હોય તેની પશુ તક-
 શીર મણાસે એવા દીનથી ના વાકેફમાર
 લોકો દીનમાંથી નીકળી જાય તેના અ-
 રધા ગુનાહ તેમના માખાપો ઉપર છે અને
 અરધા ગુનાહ મુખી કામડીયા તથા જ-
 માતના અમલદારીઓ ઉપર છે, કારણકે
 તેઓએ મહેનત લીધી નહી.

(રાજકોટ ૨૧-૧૦-૧૯૦૩)

✽   ✽   ✽   ✽

નાનપણથી બચ્ચાંઓને દીનની
 કીતાબ સીખાડો, હમેશાં તેમને જમા-
 તખાનામાં મોકલો.

(મંજેવડી તા. ૨-૧૧-૧૯૦૩)

નાનાં બચ્ચાંઓ માટે “ ઈમામી
 ઇસમાઇલી નીશાળ ” એવાં નામથી
 સ્કુલ ઉઘાડો અને તેનો ખર્ચ સરકારી
 પધસામાંથી કરજો. એ નીશાળમાં ત-
 મારા બચ્ચાંને રોજ ભણુવા મોકલજો.
 નિશાળને માટે એવો એક માસ્તર રા-
 ખવો કે, જે સિધી ભાષા સાથે ઇસ્લમ
 જ્ઞાન સાથે ગુજરાતી ભાષા તથા હિ-
 સાબ પણ શીખવી શકે. આવો માસ્તર
 રાખવાથી બચ્ચાં ધર્મ શીખવા ઉપરાંત
 દુનીયાનો ઇસ્લમ પણ મેળવશે. માસ્તર
 હુશીયાર હોવો જોઈએ, તેમ રંહાની
 ઇસ્લમથી પણ વાકેફગાર હોવો જોઈએ.
 (કચ્છ નાગલપુર તા. ૨૯-૧૧-૧૯૧૩.)

ઇસમાઇલી દીનનાં જ્ઞાન શીખવવા માટે સ્કુલો સ્થાપવી, તેમાં ધણો ફાયદો છે. દીન તથા દુનીયામાં તેનો ફાયદો મળશે બધાંને ઇલમ શીખાડવું તેમાં બધાં કરતાં ઉત્તમ ફાયદો છે.

(જંગપાર તા. ૧૬-૮-૧૯૦૫.)

✽   ✽   ✽   ✽

બધાઓને દીન ઇલમ, ધુઆ, જ્ઞાન, ફરમાન, તવારીખ વગેરે કેલવણી આપવી અને તેઓને દીન ઉપર મજબુત કરવા.

(રાજકોટ તા. ૨૦-૨-૧૯૧૦.)

(૧૯) કુરાને શરીફ.

તમારે વાસ્તે ઇલ્મ છે તે જ્ઞાન છે. કુરાન શરીફને તેરસો વરસ થયા છે. તે મુલકે અરબની વસ્તી માટે છે જ્ઞાનને સાતસો વરસ થયા છે, તમારે માટે જ્ઞાન છે તે ઉપર તમે ચાલજો.

(જંગખાર તા. ૨-૭-૧૮૯૯.)

* * * *

તમારા જ્ઞાનમાં જે ખુલાસા છે તે પ્રમાણે ચાલો જ્ઞાનમાં તમારા દીનના સરવે ખુલાસા આપેલા છે.

(જંગખાર તા. ૨-૭-૧૮૯૯)

* * * *

પીર સદરદીને તમને જે ગીનાન
બક્ષ્યા છે. તે કુરાને શરીફનુંજ સાર
તત્વ છે. * * *

ખુદાવંદ તાલાએ જમીન તથા આ-
સમાન પેદા કર્યા છે તે શરવે ભાશા
સમજી શકવાની કુદરત ધરાવે છે.

(જંગબાર તા. ૫-૭-૧૮૯૯.)

* * * *

જ્ઞાનની એક એક કડી કુરાને શ-
રીફમાર્થા હું તમને કહી સંભળાવું.

(જંગબાર તા. ૧૩-૭-૧૮૯૯)

* * * *

આપણા દીનની દરેક વીગત કુરાને

શરીરમાંથી દેખાડી આપુ. કુરાને શરીરમાં ૧૦ ઠેકાણે અથવા તેથી પણ વધારે ઠેકાણે સાખીત કરી આપુ. તમે લોકો કુરાને શરીર જાણતા નથી અને જોઓ જાણે છે તેઓ પણ પોપટ માફક વાંચી જાય છે તેમાં શું ફાયદો? .....તમારામાંથી ઘણા જણ કુરાને શરીર વાંચી જાણે છે. પણ માયના સમજતા નથી...જે કુરાને શરીર પડ્યા કરે અને તેની માયના સમજતો ન હોય પણ ફક્ત બુમો પાડી જાણતો હોય તે ગંધેડાની મીસાલે છે. મતલબ સમજણ વગર પડવું નકામું છે.

(જંગલાર તા. ૧૩-૭-૧૯૯૯)

તમે હીંદુ હતા. પીર સદરદીને કુરાને શરીફની તફસીરમાંથી યાનો ર-
ચીને તમોને સંભળાવ્યા. જે અરબો
આપણા દીનમાં છે તેઓ કુરાને શરીફ-
પરથી આપણો દીન ક'મુલ કરે છે ને
કુરાને શરીફપરથીજ આપણા હકી-
કતી ફરસ્તાપર ચાલે છે તેઓ તમા-
રાથી પણ વધારે ધમાની અને ઇત્કાદ-
વાળા છે.

(જંગબાર તા. ૨૩-૭-૧૮૯૯)

* * * *

જે ધમામનો વારો હોય તેના ફર-
માન ઉપર ચાલશે તો તમોને ફાયદો
થશે. અસલમાં તૌરાત, ઈંજિલ, જ'મુર,

કુરકાન એ સરવે જુદી જુદી કામે ઉપર નાજીલ થયા હતા. તે સરવે સત્ય હતા.

જ્યારે કુરાને શરીફ નાજીલ થયું ત્યારે અરબ લોક હતા. આ વાતને તેરસો વરસ થઈ ગયા છે. તમોને સાતસો વરસ ઉપર જ્ઞાન આપવામાં આવ્યા છે તે બરાબર ઓળખીને વાંચજો. જ્ઞાનની ચાર તરેહનો માયના થાય છે તે બરાબર સમજીને વાંચજો. તમોને કાંઈ ઠેકાણે સમજાયું ન પડે તો મારી પાસે આવીને મને પુછજો. હું તેનો ખુલાસો કરી આપીશ.....અરબી ભાષા તમે જાણતા નથી અને કુરાન શરીફ વાંચો તો તમે

શું સમજો ? તમે એકનું બીજું સમજ
એસસો.

(જંગબાર તા. ૦ ૩૦-૭-૧૮૯૬.)

***

કુરાને શરીફ પણ હીકમત તથા
દાનાઈ સાથે પડે તો વાજબી છે પણ
હીકમત દાનાઈ વગર પડે છે તે ગધેડા
છે. હિકમત સાથે પડે તો ફાયદો થશે.

(જંગબાર તા. ૦ ૧૪-૮-૧૮૯૬)

***

યઝીદ એક અરબ હતો, જહોરીમાં
મોલાનો બત્રીજો થતો હતો, જહોરીમાં
કુરાને શરીફ પણ પડતો હતો. તથા
મુસલમાન પણ કહેવાતો હતો પણ હા-

જર ધમામનો ધરનો દુશ્મન હતો તે
કારણથી કુતરા કરતાં પણ બદતર થયો.
તમારા દીલને બરાબર સમજવો.

(જામનગર તા. ૮-૪-૧૯૦૦)

(૨૦) અધ્યત્ત (કાંગવા)

તમે દ્રાક્ષ તથા લવીંગથી કાંગવો
બરો છો, પણ માયના સમજતા નથી.
આવી બાબદો વિષે તમારા દિલમાં વિ-
ચાર કરવો જોઈએ * * *

તમે કાંગવા, કાંકણ છાંટા કરો છો,
પણ તેની માયના ધ્યાનમાં લેતા નથી.
એક બીજને જોઈનેજ કરો છો

(જંગળાર તા. ૧૩-૭-૬૬)

* * * *

તમે કાંગવો બરો છો, તેની માયના જાણો છો ? કાંગવાની માયના એ છે કે તમે અમારા મુરીદ થયા અને તમે અમારી બધિત કરી. હું અમીરલ મો-મનીનના જમાનામાં પણ બધિત કીધેલા માણસો હતાં, તેમાંના કેટલાક બધિત કરીને ફરી ગયા. તેઓ ધણા ખરાબ હતા.

(જામનગર તા. ૩-૪-૧૯૦૦)

* * * *

કાંગવો બરવાની મતલબ એ છે કે તમે મુરીદો મને કાલ આપો છો કે

તમે મારા ધરની ખીજમત તથા તાબે-
દારી કરશો. એ પ્રમાણે તમે મારી બાંધ-
વત કરો છો.

(સુરત તા. ૧૨-૧૦-૦૩)

* * * *

મારા કાંગવા ભરનાર મારી સાથે
એવો કોલ કરે છે કે જ્યાં સુધી જીવ-
તા છીએ, ત્યાં સુધી તમારાં દરમાનથા
કદીપણ બહાર જશું નહિ. હું પણ તે-
ઓને એવી જમીનગીરી આપું છું કે
પેલી દુનીયામાં પણ તમે મારી પાસે
હશો અને હું તમારી પાસે હોઈશ.

(વઢવાણ તા. ૧૯-૧૦-૦૩)

* * * *

તમે બધયત કરો છો કે અમે ત-
મારા તાબામાં થયા. એ વાત તોડી
નાંખો ત્યારે એતો મસ્કરી થઇ. તમે
મસ્કરી કરવા તો નથી આવતા ?

(રાજકોટ તા. ૨૧-૧૦-૦૩)

* * * *

જેઓએ અમારા કાંગવા બર્ધા છે.
તેઓએ અમારી બધયત તાબેફારીનો
કાલ આપ્યો છે અને અમે પણ જ-
મીનગીરી આપી છે કે જેઓ મોટું
કામ કરે છે તેઓને અમારો હસ્ત
બક્ષીએ છીએ

(રાજકોટ તા. ૨૪-૧૦-૧૯૦૩)

તમે કાંગવા બરો છો એટલે મારી
બધ્ધિત કરો છો, એટલે કે, તમે કોલ.
આપીને તમારો હાથ મારા હાથમાં
આપો છો. કોલ એ છે કે, તમારી હ-
ધ્યાતી સુધી મારું ફરમાન તમારી ગર-
દન ઉપર હોય, અને તમે મારી ફરમાન
બરદારી કરો. જેમ ગરદનમાં રસી હોય
તેમ મારું ફરમાન અકકલથી ગરદન
ઉપર રાખવું. * * *

જે માણસો મારી ફરમાન બરદારી
કરે છે, અને મારો કાંગવા બરીને
મારી તાબેદારીનો કોલ આપે છે તેને
હું પણ કોલ આપુ છું કે હું પણ તેનો
હાથ આખરતમાં પકડીશ.

(મંજેવડી તા.૦૩૧-૧૦-૧૩)

(૨૧) જીવતાં બહેસ્ત.

તમે એવા અમત્ર નહિ કરો કે જ્યારે તમે આ દુનીયા મુકીને જાઓ, ત્યારે, વધારે તંગ જગ્યામાં જઈ પડો, એવી જગ્યાપર પહોંચવાની તજવીજ કરો કે, મોટી કુશાદે જગ્યામાં પહોંચો. તમે અરસે અજીમપર પહોંચો. અરસે અજીમપર તેનાથી પહોંચાય કે જે પાક હોય છે. માટે તમાર દીલ પશ્ચ પાક કરો. જે તમાર દીલ પાક થાય તો આ દુનિયામાં તમે અરસે અજીમ જોઈ શકશો.

(મંજેવડી તા. ૩-૧૧-૧૯૦૩.)

બીજા બધા દીનમાં એમ લખેલું
 છે કે, આ દુનીયામાં સારા થઈને ચા-
 લસો તો મરી ગયા પછી તમને બહેસ્ત
 મળશે પણ આપણા દીનમાં તો એવું
 છે કે, જો તમે જ્ઞાન શાસ્ત્ર પ્રમાણે ચા-
 લો, ઈબ્નાદત બંદગી કરો, પાક થાઓ,
 તો તમને જીવતાં તમારી હયાતીમાં બ-
 હેસ્ત મળે. આ દુનીયામાંજ બહેસ્ત
 ભોગવો, એ મોટો ફાયદો છે. પણ, જી-
 વતાં બહેસ્ત મેળવવી, એ વાલુજ અ-
 ધર્મ કામ છે. હુધયાતીમાં બહેસ્ત લેવાને
 માટે તમારો ધર્મનો રસ્તો સાફ ને
 સાચો જોઈએ. બધા બંદા તેવા સાચા
 અને સાફ દીવના હોઈ શકે નહિ.

(કચ્છ બહરેસર તા. ૨૫-૧૧-૧૯૦૩)

* * * *

જે ધનસાન હકીકતી મોમન છે તે
સારાં અમલ કરે છે. બહેસ્ત હમેસાં
તેના હાથમાં છે તે પોતાનું ઇમાન ધણું
મજબુત રાખીને સાચે રસ્તે ચાલે છે,
તેને દુનીયામાંજ બહેસ્ત છે, તમારું
દીલ બહેસ્તમાં હોય તેમ તમારે
ચાલવું જોઈએ.

(પુના તા. ૧૮-૨-૧૯૦૬)

આભાર પત્રિકા.

આ યુકની ૧૨૦૦૦ (બાર હજાર)
રૂપી કલકત્તાવાળા શેઠ લેખાભાઈ
મહમદે દીનની લાગણીથી આવા શુભ
પ્રસંગે દીનભાઈએને વકફ કરી છે, તે
માટે અમે તેમના અનહદ ઉપકારી છી-
એ. તેમજ અન્ય અહરથોએ આ યુકના
બીજા ભાગની જે રૂપીયો પોતાના લાગતા
વળગતાએને ભેટ આપી છે. તે માટે પણ
અમે તેમનો ઉચ્ચાર માનીએ છીએ !

આ મંડળની આવી ભેટ દર સાલ
નિકળે છે, તેને ઉપલબ્ધ અહરથોએ જે
ઉત્તેજન આપ્યું છે, તે માટે અમે ફરી

થી ઉપકાર જનહર કરીએ છીએ

લી. સેવકો.

શી. ઇ. ઇ. મિત્ર મંડલ

*****

આ બુક સરકારમાં રજીસ્ટર
પ્રગટ કર્તાએ સવ હક સ્વાધીન રાખ્યા

* * * *

છાપનાર—મેનેજર વલીનાથ નાનજી
ધિ ખોળા સિંધી પ્રોન્ટીંગ પ્રેસ
૧૧૩ પાલખી મહોલા મુબમ-૯

* * * *

પ્રગટ કરનાર—ધિ શી. ઇ. ઇ. મિ
મંડળ વતી ખોળા પ્રોન્ટીંગ પ્રેસ
પ્રોન્ટ રોડ—સ્ટેટર રોડ મુબમ-૭

